Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

Сердало

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ★ ШОАТТА, 16 МАЙ, 1987 ШУ. ★ № 59 (7405). ★ Мах 3 кеп.

М. С. Горбачев космодроме Байконуреи г. Ленинскеи хилар

КПСС ЦК Генеральни секретарь М. С. Горбачев 11—13 мае Казахски ССР космодроме Байконуреи г. Ленинскеи хилар.

Цу моттигашка волча хана М. С. Горбачева Iилманхошца, специалистащца, болхлошца, инженерно-технически болхлошца, хIаьта иштта городе бахача нахаца дукха вIашагIкхетараши къамаьлаши хилар.

КПСС ЦК Генеральни секретара В. И. Ленина памятника хьалхашка зизаш дехкар.

М. С. Горбачев космодроме латтача космически техника образецашка хьежар. Цу уникальни Iилма-тохкамеи испытательни комплекса тIара урагIъух советски пилотировани ю а автоматически а космически кемаш. Укхазара урагIъяхийтар хIанз космосе болх беш йолча «Мир» яхача ноахалах йола орбитальни станци. Лабораторешта, тохкама стендашта, стартови майдашта юкхе хьахиннай космодрома административни центр революце баьчча цIи лелаеш йола хIанзара город — Ленинск.

Хьахьекхар, халкъа боахама хьашташта — бувзама, телевиденена, метеорологена космически аренна тохкамаш деча пайда ийбара лаьрхIа йола космически аппараташ.

ХIанзарча хана космодроме дукхаза урагIдахийтара лаьрхIа орбитальни кемаш санна Iилман а халкъбоахама а лоархIам бола йоккха габаритни космически аппараташ, цу даькъе дуккхача ханарча станцешта лаьрхIа йола модулеш лаьттан гонахьарча орбиташ тIа яха могаргдола керда универсальни ракета-носитель урагIъяхийтара кийчон балхаш деш да.

Разработчикащеи тохкамхошцеи хиннача къамаьлашка белгалдаьккхар, космонавтика Iилма-технически прогресса хьалхарча мугIаре латташ а вай мехкарча Iилманеи техникаи дукхача доакъошта эггара кердагIа карагIдаьннар гойташ а хилар. Цо таро еннай сага дулучун доазув шерде, бувзамеи телевиденеи цхьан сетаца дунен деррига мехкаш практически вIашагIхеттад, вай планетера Iалама ресурсаш кхы а кIоаргагIа Iомаяра, атмосферини хаоттамеи явленеш тахкара, керда вIалла ца хинна цIена материалаш хьаяра йоккхий тароintroduced хьайниллай. Цунца дувзаденна белгалдаьккхар, космически техника кхы дIахо дегIакхувлар, эггара хьалха машареча гIулакхашта, космически аре Iомаеча дунен халкъашта юкъера вIаши гIулакхаш шердар лоархIаме долга.

ВIашагIкхетарашка М. С. Горбачева боккха теркам тIабахийтар космодрома болхлой социально-бытови хьалашта. Из хилар пионерий ЦIагIа, тика тIа, спортивни комплексе, кхыча объекташка, городе бахача нахаца къамаьлаш дир.

Белгалдаьккхар, укхазара нах бирсача климатически хьалашка бахилга а болх белга а. Цунца дувзаденна къахьегамхой бытеи салаIареи дешаш къаьстта боккха лоархIам болаш да. Ленинск яхача городе дукха хIама даьд бахача наьха дегIаухахьаш кхоачашдара. Цхьа бакъда, къоастаянза йола проблемаш а дукха я. Партийни, советски органашта, предприятей организацей кулгалхошта тIадиллад социальни сфера болх кхы а дикагIа тоабелга, цу дешай дукхагIа терко елга.

КПСС ЦК Генеральни секретара къамаьл мел даьраша дувцар ЦК апрельски Пленумеи парте XXVII съездеи белгалбаь мохк социально-экономически дегIакхувлар сихдара никъ шоаш дег тIара къоабалбеш хиларах. Ленинска предприятей коллективаша вахара массе а оагIорахьара перестройка еча хьинаре дакъа лоац, догайденна. низ тIабахийтта болх бу, Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дизара сийна тIаийца доккхий социалистически декхараш кхоачашдара тIатеIIа къовсам лоаттабу.

Моттигерча культура Двореце М. С. Горбачева космодромеи г. Ленинскеи къахьегама коллективай викалашца вIашагIкхетар хилар. М. С. Горбачева къамаьл кепатохаш да.

ВIашагIкхетаре къамаьлаш дир слесара Е. Ф. Арбекова, гIишлонхочо Я. Г. Чернявске, космодрома ветерана А. А. Шумилина, поликлиника комсомольски организаце секретара Н. Кормщиковас, иштта кхычар.

М. С. Горбачев хилар С. П. Королевеи Ю. А. Гагаринеи балхаца ювзаеннача космодрома дагалоацама моттигашка.

М. С. Горбачевца космодроме бар КПСС ЦК Политбюро член, КПСС ЦК секретарь Л. Н. Зайков, КПСС ЦК Политбюро член, СССР паччахьалкхен кхерамзлен комитета председатель В. М. Чебриков, КПСС ЦК Политбюро членалла кандидат, СССР оборона министр С. Л. Соколов, СССР Министрий Совета Председатела заместитель Ю. Д. Маслюков, СССР Iилмай Академе президент Г. И. Марчук, Казахстана Компарте ЦК хьалхара секретарь Г. В. Колбин, Казахски ССР Министрий Совета председатель Н. А. Назарбаев, парте Кзыл-Ордински обкома хьалхара секретарь Е. Н. Ауельбеков, цхьайолча союзни министерствай ведомствай кулгалхой.

(ТАСС).

ХЬАЙ ДАЬХЕН ПАТРИОТ ХИЛА, ЦIЕНА ВАХА, БОЛХ БЕ

г. ЛЕНИНСКА КЪАХЬЕГАМХОШЦА ВIАШАГIКХИЙТТАЧА ХАНА М. С. ГОРБАЧЕВА ДАЬ КЪАМАЬЛ

Деза новкъостий!

Мукъаба сона КПСС Центральни Комитета а Советски правительства а цIерагIа шуга массанега дег тIара моаршал дала, хьинаре болх барах, тIатIертта хиларах а вай Даьхе бахьанце творчески къахьегарах а шоана баркал ала.

Вай массане, советски наха, дог тохалуш оал «Байконур» яха дош. Вай халкъа карагIдаьннача Iалаьмате доккхача хIаман, советски Iилма толара, социалистически общественни строя йоккхийча тароний символ хиннай цох.

Укхаза, Казахстана шерача аренашка, советски наьха хьаькъалах а гIулакхех а. вай советски Даьхенах доккхал ду Iа. Укхаза чIоагIагIа холу Октябра мехка сийлале а низ а. Октябрьски социалистически революци хинначул тIехьагIа вай сийлахь-йоккхача дукхха къамаш дахача паччахьалкхено 70 шера хьабенача наькъагIа карагIдаьнна Iалаьмате доккхий хIамаш.

Эггара хьалха укхазара космосе гIа баьккхар адамлено, цивилизаце историе керда оагIув хьа а еллаш. Укхазара, Байконурера, 1957 шера октябре орбита тIа яьккхар Лаьттан хьалхара искусственни спутник — революционни Iилма а техника а символ. Укхазара эггара хьалха Iалашдир 1961 шера 12 апреле космосе саг урагIвохийталга — вай мехкахочо Гагарин Юрий Алексеевича башха-дика никъ белга. Советски Iилмеи техникеи дегIадара сийлахь-йоккхий оагIонаш я уж.

Советски Iилманхой, болхлой, инженерий, военни специалистий къахьегамца а талантаца а хьаяь ше санна яр кхы йоаца Iилма-тохкама испытательни комплекс — вай паччахьалкхенах сийлахь-йоккха индустриальни держава яра хьакъехьара ленински уйла кхоачашхилар.

Ма дарра аьлча, укхаза вIашагIкхийттай интеллекта потенциал а дукха иттащ йолча мехка Iилма-тохкама, конструкторски организацей, йоккхагIйолча машиностроительни предприяте балхах юкхера хьахулар а. ТолашагIйолча инженерни уйлаи, бокъонца йола полигон я из, аз-м аргдар. Iилманеи техниканеи тIеххьара карагIдаьнначунца дерригача керттерча лостамашка Iалашъяь а йолаш.

Ер хIама къаьстта белгалдаккха безам ба са. Укхаза, космодроме мел дар, эггара чоалханеча стартови гIирсашкара, тохкамаш деча стендашкара, лабораторешкара денз низ болча ракетоносителашка, космически аппараташка, хIанзарча вычислительни техникаца а моллагIа хIама геттара сиха къоастадеча прибораща а кийчъяьча наьха вахара эша хьалаш Iалащдеча системашка кхаччалца дар — вай воай мехка хьадаь, из ше мел дар чIоагIа дикеи вай ханарча технически боарамга хьежжаи да. Сона юха а дагадох чоалхане доаца, бакъда, геттара лоархIаме хIама: цхьайолча хана вIалла чоалхане йоаца хIамаш доазол дехьара эша хIана гIерт вай, нагахьа санна укх тайпара доккхий, масштабни, чоалхане декхараш кхоачашде тахан вай низ дIакхоачаш хилча.

Укхаза бIарга мел дайначо цIаьккха а чIоагIа тешаву: цу даькъе доазол дехьа корта бетта аха дезаш дац вай. Цхьадолча доазол дехьарча гIозараша вайга технологеш а оборудовани а йохкара увттаеча эмбаргос, никъ бехкаро юхатохаргдац вай мохк дегIабоалабелга, перестройкацеи, вай экономика дIахьалхашкахьа ухилга сихдарцеи ювзаенна йоккхий социально-экономически планаш кхоачашъелга.

Цо цIаькха а тешаву со вай Iилмана, Iилман интеллигенцена, инженераштa, конструктораштa массе тайпара новкъостал динза дарг ца хиларах. ХIаьта вокха оагIорахьара, доагIар чIоагIагIа хьалеха деза, цIендаь дIадаккха деза «дулургдийхьогI» яхаш шек дувлилга, хIаьта бокъонца дIайоаржае еза Советски Iаьдала 70 шера вай Iоаяь Iалаьмате йоккха Iилман потенциал. Из вайна де могаргдолаш да, хIаьта цох латт, новкъостий, перестройка керттерча декхарех цаI.

Ма дарра аьлча, космоса даькъе карагIдаьннарех дувцача хана ноахалашта юкъера дийна бувзам холу. Тахан къамаьлаш деча хана вайна каст-каста дагаух 30 шу хьалха вай мохк Iилма-технически прогресса хьалхалаттача рубежашка кхоачабаь сийлахь-доккха гIулакх дIадоладаьраш.

Боккъалдар аьлча, ракетно-космически техника хьаеча массаза а къахьегаш хиннаб мехка боккхагIбола Iилманхой, конструктораш, Советски космонавтика дIайолаяьраш ба академикаш С. П. Королев, М. В. Келдыш, М. К. Янгель, В. Н. Челомей, Н. А. Пилюгин, Iилман техникаи дукхача доакъой гIорбаьнна кхыбола специалисташ.

Балха тIа шоаш кхобеш бацар уж нах. Сийле яккхара тIехьабаьнна лийннабац уж, хIана аьлча царна керттердар хиннадац шоай хIама хьалдалари вахача-лелача аьттув лехари, керттера хиннад вай Даьхе низ болаши тоаенней хилийтар. Лакха социалистически мораль йолаш нах хиннаб уж. ХIаьта хIанз вай таханарча денах, вай декхарех дувцача хана, сона хетачох, царех массанех хоза дош аьлча бакъахьа да. Уйлашка а дага латтарашка а диллача шоай ханал хьалха бийннаб уж нах, Iилма-технически революцеи хьалхарча юхьиге бокъонца лаьттаб.

Тахан укхаза, укх зале, ба цар дIадоладаь гIулакх дIахохьош, цар ученикаш бола, советски Iилман байракх лаккха лелаю дукха нах. Са безам ба парте Центральни Комитета, Советски правительства цIерагIа шуга массанега моаршал дала. Вай дегIаддаладара геттара йоккхий Iилма-технически проблемаш къестаеча оаш юкъеекхухьача Iалаьмате доккхача даькъан чIоагIа мах бу оаха.

Укх трибуна тIара къаьстта моаршал дала безам бар са советски космонавташка. Космически арене болх баро сагагара дIадех вIалла ца хиннача тайпара кийчо елга, кIоаргга знанеш хулга, чIоагIа лоIам болаши морально цIенеи хулга. Советски космонавташа космосе болаш дунен тIа эггара дукхагIа ха яьккхай.

ХIанз а лаьттан гонахьарча орбита тIа болх беш я бIарчча космически лаборатори. ХIаьта из чIоагIа теркам тIаозаш а да, долче, вайна хIанззе гу космос машаре караерзаяра керда этапаш. Из я «Мир» яха станци, «Квант» яха Iилман модуль, «Союзи» «Прогресси» яха кемаш, цига шоай атта йоаца вахта дIахьош ба Романенко Юрий а Лавейкин Александр а.

Хьадувла, укхазара, Байконуре воай космонавташка моаршал дохьийтаргда вай. Моаршал лургда вай ниъ бара кийчс елга, космосе толаме болх белга Iалашдеш мел барашка, из деррига бахьан долаш ден а бус а къахьегаш барашка.

Из цхьайолча хана геттара хала а Iалаьмате боккхача бехктокхаме а болх ба. Керттера бар е гIонна бар ба, аьнна бекъа йиш йолаш бац укхазара болх. ала йиш я, хIаранех дукхадар, деррига а хIана дац аьнна тийша хиларга диллача шевар цхьатарра бокъонаш йолаш ва аьнна, эггара керттера дар — бухсоццаш хьахулар ма дий. Доккхачун а зIамигачун а тIехь гIалат далийта йиш яц. Берригача советски наха дола масал да из. Керда декхараш кхоачашдара общество гIеттача хана хIанз вайна чIоагIа эшаш дола масал. ХIаьта кердача декхарех лоархIалургдац къаьнача хьисапаца. знаней а профессиональни кийчон а къаьнача боарамца. Хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдара космодроме къахьегача тайпара болх бе беза вай массане: шийн мехка патриот волаш, цIена вахаш а болх беш а, тIадилла гIулакх кхетамца кхоачашдеш.

Шун гIулакхаш довзар боккха лоархIам болаш хIама да, аз-м аргдар. доккха политически маIан долаш да. Укхаза шуницига хьадеш долчо, укх тайпара чоалхане проблемаш къестае шоана могаш хиларо со тешаву вай Iилманеи техниканеи хьалхашка, эггара хьалха дайн машиностроенена хьалхашка, XXVII съездо оттадаь декхараш вайна кхоачашде могаргхиларахи уж кхоачашдергдолгахи. ТIаккха из вай экономика кердача доазонашка, кердача технически боарамга, халкъа боахама деррига доакъош кхы а дукхагIа ресурсаш кхоеш болх баларга якхара керттера звено я.

ХIаьта из ца хилча, новкъостий, дегIаахар сихлулга хургдацар. Нагахьа санна укх тайпара чоалхане, кхыча доакъошка кхоачашдерел лакхагIча боарам тIа латта декхараш кхоачашде шоана могаш хилча, иштта толаме уж кхоачашде могарг а да кхоачаш а дергда-кх вокхар массане. Цу гIулакхо тешам болийт вай бакъахьарча наькъ тIа хиларах.

Нагахьа санна перестройка хьакъехьа дувце, укх тайпара хIамаш вIаши таргдергда аз. Мехка дIайолаяь перестройка — из низ бола ракета космосе яхара тара да.

Перестройка гIулакх космически полеташ вай кийчъеш а уж тешаме хулийталга Iалашдеш а санна. тIатеIIаи цIена къахьегаши, чIоагIача кIийлеи тIа Iалашде деза. Деррига а овлангара хувца деза дерригача лостамашка — экономически а, социальни а, духовни а сферашка. ТIаккха перестройкас ший дегIаяра кердача доазонашка, кхыча дикагIдолча хьалага йоаккхаргъя вай общество.

ХIаьта цхьаькха а ала безам бар са. Тхона гу, оаш вай халкъо парте хьалхлена дIахьош йола перестройка чIоаггIа а цIенача дег тIара а оаш хьаллоацилга. ХIанз парте инициативагIа мехка деш латтар хиланза даргдоацар хиларах нах чIоаггIа тешаш хилар, — из я хержа никъ бакъахьа хилара цхьаькха аргумент. Сога каст-каста хетт, хIаьта Эстоне цхьан ветерана духхьал хьахьттар: вай кулгалхой низ кхоачаргбий дIайолаяь перестройка чакхъяккха. Аз жоп делар — кхоачаргба, нагахьа санна вай цхьана пайда эце цу низах: ветеранаша а, болхлой классо а, ахархоша а, интеллигенце. Iилманхоша, мехка еррига ноахалаша.

Мехка перестройка дIайодаш я, хIаьта хIара ди тIехьагIа из шерлу, цунна хаьдда формаш юкъейоагIа, проблемай кхы а шерагIа гом, вахара кхы а кIоаргагIа тIоанаш чулоац. Аз-м аргдар,

(ДIахододар 2-ча оагIо тIа).

КПСС ОБКОМЕ

Социально-культурни сфера материально-технически база дегIакхувлара заданеш кхоачашъярца, хIаьта иштта юрташка районни культура цIеноши клубаши хьалъелга шердарца а цар материально-технически база чIоагIъярца а ювзаенна партеи правительстваи решенеш кхоачашъяра областной партийни организаце декхарех дола дешаш дийцад КПСС обкома бюро аргIанарча заседане.

Соцам тIа белгалдоаккх, карара пятилетка йолаелча денз капитальни вложенейи нах баха фусамаш, школаш, деша даха ха кхачанза долча берий учрежденеш, культура, унахцIено лораяра объекташ, иштта кхы дIахо йола гIишлош хьалъяра объемийи боарам тIа-тIа лакхбалара гIулакх республике сихденна кхоачашъеш леттача социально-культурни дегIаахара программо Iалашдеш хилар.

Республика социально-культурни сфера дегIакхувлаш караерзаьча капвложеней 1986 шера хинна масштабаш 1985 шера хинначарца нийсiйча ши миллион сом дегIаенай.

Цхьабакъда, 1986 шерей карарча шера хьалхарча кварталеи фусамаши соцкультбыта объекташи эксплуатаце дIаялара планаш кхоачашъяьяле а, кхоачам болаш яц гIишлон-монтажни балхаш дареи капитальни вложенеш караерзаяреи темпаш.

Парте Малгобекски горкомо, Сунженски, Наурски, иштта цхьайолча кхыча райкомаша комплексно къестадац гIишлош хьалъяра, наьха социально-культурни хьалаш тоадара дешаш. ХIанз а дIаяданза я цу гIулакха тIа министерстваша, ведомстваша-застройщикаша, эксплуатационникаша ювлийта мелал. Из деррига Iаткъаш да хьахийца капвложенеш караерзаяра, социально-культурни сфера учрежденеш планагIа эксплуатаце дIалулгеи царна доаггIача тайпара эксплуатаци елгеи Iалашдара. Из бахьан долаш паччахьалкхен капвложенеш карарча шера хьалхарча квартале караерзаяра боарам 86 процентага дIакхоачаш мара бац, дIаенна цхьайола объекташ хIанз а тIехь болх бе йолаенна.

КПСС обкома отделашта, НГIАССР Министрий Совета, парте горкомашта, райкомашта, гIишлоний юкъхьанцарча партийни организацешта, горрайисполкомашта, юртийи поселкови Советашта тIадиллад социально-культурни сфера материально-технически база дегIакхувлара а юрташка культура цIенош, клубаш хьалъелга шердара а шийтталагIча пятилеткана чIоагIъяь заданеш кхоачашъелга Iалашдара йола партеи правительстваи решенеш шеко йоацаш кхоачашъелга ларде а лувцаш, 1988—1990 шерашка нах баха цIеноши соцкультбыта кхыйола объекташи хьалъяра капвложенеех 10 процентал кIезигагIа йоацараш министерствашеи ведомствашеи-застройщикашеи хьахецилга Iалашдар.

КПСС обкома бюрос Госагропромкомитет, материально-технически Iалашонна йола НГIАССР Госкомитет, культура, просвещене, унахцIено лораяра министерстваш, облсовпроф, партийни а советски а органаш декхарийла яьй хьалъеш латтеи болх беш йолеи социально-культурни сфера учрежденеш эшаш мел долчунца ший ханнахьа Iалашъяра де мел эшар де.

Парте обкома юрта боахамеи кхачаи промышленностеи, Iилмани дешара заведенейи, культура, гIишлошъяра отделаша хадданза тIахьожам лоаттабе беза республика социально-культурни учрежденей база чIоагIъяра, цар болх тоабара министерстваша а, ведомстваша а, КПСС горкомашеи горрайисполкомашеи деш долчоа.

Республика халкъа тIахьожама комитета тIадиллад эксплуатаце дIаеннача объектех дукхача хана пайда ийбара бахьанаш тахкара а бехке бараш бехктокхаме озара а де мел эшар делга.

Министрий Совето, НГIАССР Госплана. Госстроя отта а яь, ер шу чакхдалалехьа чIоагIъе еза шийтталагIча пятилеткан 2000 шерага кхаччалца йолча юкъан хьалъергйола социально-культурни сфера объекташ республика территоре тIа дIатаръяра схема.

Республикански районни газетий редакцеша, телевиденеи радиовещанеи Госкомитето хадданза дувца деза социальни комплекса объекташ хьалъяра леламах, гучадаха деза цу даькъе нийслу кхоачамбоацараш.

Партеи правительстваи йоагIаш йолча решенега хьежжа, республике маслични культураши генарий даьттеи доаккхилга алсамдаккхара де дезачох дийцад.

Белгалдаьккхад, цхьайтталагIча пятилетке генараш дохкара план республикас 52 процент мара кхоачаш ца яьлга. Заданеш кхоачашъелга хадданза Iалашдац Грозненски, Малгобекски, Надтеречни, Назрановски, Сунженски, Урус-Мартановски районий колхозашеи совхозашеи. Дукхча боахамашка телхаю масличниi культураш хьалкхеяра технологеш, богIача тайпара пайда ийбац интенсивни технологех, боахама расчетах, къахьегам вIаштIехьбаккхареи цох мах телареи коллективни формах. Эсала дегIакхувл маслични культурай ги доаккхилга, мелал ювлийт из гIулакх промышленни кIийлен тIа доаккхача.

Парте обкома бюрос НГIАССР Госагропромкомитет, парте горкомаш, райкомаш, РАПО декхарийла яьй генараш доахилга тIатIа дегIакхувлара динза даргдоацар де, планаш кхоачашъяра тIехьа лоаттабу тIахьожам чIоагIбе.

Дича бакъахьа да, аьнна лаьрхIад тIехьа тIайоагIача хана хьувкъам чуэцар, генараши кхыйола маслични культураши валови чуэцари царна закупкаш яри дIахо а алсамдаккхара колхозашта, совхозий, кхыча юртбоахама предприятейи организацейи болхлошта юкъе шерра социалистически яхь йоаржаяра тIаберзабаь организаторски болх чIоагIбелга.

Соцам тIа белгалдаьккхад, генараш кийчделгеи паччахьалкхен ресурсашка уж дохкилгеи алсамдаккхара колхозаштеи совхозаштеи керда закупочни маьхаш, надбавкаш, тайп-тайпара льготаш оттае.

Дийцад халкъа депутатий моттигерча Советашка хоржамаш делга кийчдараи уж чакхдахараи КПСС Ачхой-Мартановски райкомо беча организаторски а массово-политически а балхах дола дош.

ТIаийцача соцам тIа белгалдоаккх, белгала баьча балхаца цхьана парте райкомо, райисполкомо, партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша халкъа депутатий Советий болх биззача боараме тоабара, КПСС XXVII съезда дIадехарашка хьежжа демократизм кIоаргъяра, паччахьалкхен план толаме кхоачашъяр духьа лоаттабеча къовсаме къахьегамхой политически къахьегамеи хьинар айдара хоржамашта хьалхарча кампане еррига таронех боаггIача бесса пайда ца ийбелга.

Цхьадолча боахамашка социалистически декхараш кхоачашделга хьаллацац эшшача тайпара къахьегам вIаштIехьбаккхарца, планови дисциплина чIоагIъярца, хIара къахьегамхочо пайда а луш, болх бара хьалаш вIаштIехьдахарца.

Хоржамашта хьалхарча собранешка бокъонца гIеттадац предприятешеи боахамашеи планаши социалистически декхараши кхоачашдара дешаш, цига дакъа лоацаш бац депутаталла кандидаташ увттабеча хоржама округий общественноста викалаш. Депутаталла оттабеча кандидатий адресагIа еш яц критически замечанеш, ловраш, хIаьта цар шоаш а къамаьл дац харжархошта хьалхашка.

ХIанз а биззача боараме дIаболабаьбац нах бахача моттигашка бе беза массово-политически болх. Хоржамашкара хоржамашка кхаччалца йолча юкъа района экономикеи культуреи дегIакхувлара даькъе района карагIдийннараш хьагойташ йолча информационно-справочни материалаца Iалашъяьяц агитационно-пропагандистски актив. Агитпунктаж(ш)ка вIаштIехьдаьккхадац юристаша, лораша, педагогаша консультацеш лулга. Биззача боараме пайда ийбац клубий, библиотекай таронех.

«Знамя ленинизма» яхача районни газетой моттигерча радиовещанеи кIезига дувц хоржамий практике хулаш леттача позитивни хувцамех, уж дIадовзийтац наха.

Бе безаш бола болх дIаболабаьбац районни а участкови а хоржама комиссеша. Цу гIулакха координаци яц райисполкомо. Цхьайолча хоржама участкашка телефонаш оттаьяц.

КПСС обкома бюрос парте Ачхой-Мартановски райкома (н. Базгиев Р. А.) теркам тIаэзаб халкъа депутатий моттигерча Советашка хоржамаш дара кийчо еча долча цIенхашттача кхоачамбоацарашта, КПСС ЦК январски (1987 ш.) Пленума установкаш кхоачашъяра, наьха къахьегама хьинар айдара, социалистически народовласти дегIакхувлара из лоархIаме политически кампани тIаерзаелга хьадийхад.

Хоржамаш делга кийчдари уж чакхдахари хила деза экономически социальни дегIаахара декхараш, 1987 шера планаши социалистически декхараши кхоачашдара, советски боахамийи органий, торговлеи общественни кхачани, бытеи коммунальни боахамаи службай, медицински культурно-просветительни учреждений болх тоабара Советий лоархIам айбара тIадерзадаь. Цу службай цхьаболча кулгалхоша къахьегамхошта хьалхашка еча отчеташка ладувгIа деза.

Дича бакъахьа да, аьнна КПСС райкома, юкъхьанцарча партийни организацешта могадаьд хоржама практикана демократизаци яра йоккхийча таронех биззагIа пайда ийбелга, документаш нийса яздергдола гIулакх вIаштIехьдаккхар Iалашделга, хоржама участкай помещенеш эшачунца Iалашъяра де мел эшар делга. Хоржама кампани чакхйоаккхача боахама органаша, профсоюзни, комсомольски а кхыча общественни а организацеша хьинаре дакъа лоацилга, харжархой наказашта, граждений критически замечанешта, жалобаштеи заявленештеи цIенхашттa теркам тIаозар Iалашделга хьадийхад.

Болх бе йолаялийта еза пропагандистски а массово-политически а балха эггара эффективнегIа йола формаши методаши, нах дIа а тешабеш дувца деза производстве демократи шеръяра дечох, цунца цхьана дIахьокха деза гражданий бокъонаш цар шоай декхараш кхоачашдарца дIакъоастае йиш йоацилга, дисциплиней правопорядоки дIахо чIоагIъяра лоархIам боккха болга, социальни нийсхон принципаш чIоагIъе езилга. ЧIоагIбе беза къахьегама коллективашка, нах бахача моттигашка, къаьстта а гаьнна ухкача юрташка, нах кIезига болча коллективашка, кагирхошта юкъе беш бола агитмассови болх. Практика а хинна дIаоттаде деза депутаталла кандидаташа докладаш, лекцеш, беседаш елга, цу гIулакха царна хьадда гIо а деш. Хоржамашта кийчо еча бизза пайда ийбе беза районни газетехи моттигерча радиовещанехи.

Могадаьд агитпункташа чакхйоахача мероприятей хьинар айдараи царна оформлени яраи болх сихбелга, правови, педагогически а кхыча а дешаех йола консультационни пункташ хьаеллилга, харжархой наказаш кхоачашдарах къахьегамхошка дукхагIа хоам бар Iалашделга.

Бувзама производственно-технически управленена (н. Хаит А. З.) тIадиллад итт дийнахьа Ачхой-Мартановски а республика кхыча а районашка бувзама средствай болх тоабарца дувзаденна дешаш къоастаделга, еррига хоржама участкаш телефонни бувзамца Iалашъелга.

ТIаийцача соцам тIа белгалдаьха кхоачамбоацараш республика цхьайолча кхыча районашка нийслулга теркал а деш, КПСС обкома бюрос парте горкомаш, райкомаш, горрайисполкомаш декхарийла яьй халкъа депутатий моттигерча Советашка хоржамаш дараи уж чакхдахараи леламах дола дешаш дувца.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьара Совет гулъярах дола

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Указ

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо соцам бу:

БархIазлагIа хержача Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета ялхлагIа сесси гулъе 1987 шера 24 июне гор. Грозне.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель
Х. БОКОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
С. КОЖУХОВСКИЙ.

г. Грозный,
1987 шера 14 мае.

* * *

Лакхехьарча Совета сессе «Къахьеганза йоахача доходашца лоаттабу къовсам чIоагIбарах» долча СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указах практике юкъедоаладелга дIахо тоадара Нохч-ГIалгIай АССР советски, боахамий органаша кхоачашде дезача декхарех» дола дош дувцаргда.

НГIАССР Лакхехьарча Совета Президиумо лерхI Советий депутаташа, республика берригача къахьегамхоша материальни рузкъа дIа-са хьежадечар социальни нийсхон принцип чIоагIъяра гIо дергдола шоай хоадам бола предложенеш, замечанеш юкъехьоргъя аьнна.

ХЬАЙ ДАЬХЕН ПАТРИОТ ХИЛА, ЦIЕНА ВАХА, БОЛХ БЕ

(ДIахододар. Долалур 1-ча оагIо тIа).

ЦК январски Пленумал тIехьагIара перестройка этап, цу оагIорахьа беш бола болх корта болашагIа, кхы а хоадам болашагIа боагIаш латтарца а экономика, демократе, Iилма вIаштIехьдаккхара, идеологически кадровии балха дешашта доагIачунца а эргайоалаш я, аьнна.

Цунца цхьана вайна гу хьал чоалхане долга. Бакъда, цо вай корзагIдаха дагIац, ца тешарга кхоачаде хIаьта а дагIац. Вай долх бакъахьарча новкъа, бакъда дIахо бе беза болх дукха ба.

ШийтталагIча пятилетка декхараш кхоачашде дезаш да вай экономика плане а социальни дегIаахара плане а. Цу цхьан ханна керда механизмаш караерзае езаш а да вай, берригача халкъа боахама импульс лургIолаш машиностроенена модернизаци ярга гIолла Iилман потенциал шерагIа йоаржае а еза. Цу цхьан ханна вай декхарийла да негативнии застойнии явленеех мукъадовла а. Шоана гуш ма хиллара, вайна массанена тIалатта мухь боккха ба. Бакъда, вай кхетаде доагIа: вай деш дар мехка хьашташка хьежжа, къахьегама коллективай хьашташка, хIара сага хьашташка хьежжа да. Цунна вай тIахьех перестройкас. ХIаьта вай, сенна къайла кхухьаргда из, тIеххьарча шерашка мелденнадар, беспорядкаш хилар, дисциплина мелъялар, тIехьадусаш хилар ловш дар. Цунах, шоана ховш ма хиллара доккха зе даьлар. Из кхы хила йиш яц.

Перестройка юххьанцарча этапе карагIдаьннарех цаI — обществе хувцаенна атмосфера. Вайна бIаргагуш хулаш латт советски наьха социальнии политически активность юха мукъаялара тайпара хIамаш. Нах чIоаггIа хьашт а долаш общества дерригача гIулакхашка дакъалаца, майрра а хьинаре а вай дIахьалхашкахьа ахара проблемаш хьалхьеен ювцен баьннаб. Сел дукха ха йоацаш а нахаца дагабовла, царна хетари, цар предложенеш теркалъе ца ловш хинна кулгалхой кIезигагIа хулаш латт.

Цу даькъе производстве а, Iилме а, духовни сфере а къахьегама коллективашта керте латтача ерригача кулгалдара кадраша вывод е еза: демократе хьалашка, наьха хьинар айдалара хьалашка болх бе Iомадала деза. Цу наькъ тIара вай доврдац. Кхы тайпа никъ вай болаш дац.

Перестройкас йоккха доггдоахилга хьаяьй. Цунца дувзаденна цхьа хIама ала безам ба са. Перестройка — из хьалйиза латтача амбарий дIоагIа дац. Перестройка — из цхьаккха юкъера а ца воаккхаш берригаш а дикагIа болх бен юкъара низаш оарцагIа а дахьа советски наьха вахар кхы а дикагIа тоаден тIахьехар.

Перестройка тIаерзаяь я сага хьашташ бахьан долаш декхараш кхоачашдара, цу де лерхIарий керттера средство — саг ше ва. Из йоккха школа я вай ерригача обществана. Из школа боккъонца вай чакхйоаккхе хувцамаш Iалаьмате доккхий, масштабни, исторически хургда.

Цхьаькха цхьан хIамах а. Перестройка — наьха цхьан группана хьадагадеха хIама дац, цун амбици яц. Перестройка вай общества ше хьакхелла хIама да. Политбюро а правительстве а оаха цкъа санна дуккхаза хийттад (ма дарра аьлча, цу тайпара хаттараш хьалхашка ниттад мехка гIолла ваха лелача хана а): хьакъале альтернатива йолаш йий перестройке? Кхы тайпа предложенеш йолаш йий цу хьакъехьа? Яц! Массане а кхетаду, хержар бакъахьа долгеи перестройка вай хьалкхеяьлгеи. Вывод цаI я — КПСС XXVII съезда наькъагIа дIадахар.

Вайна, аз ма аллара, хала хургда, къаьстта хьалхарча шерашка. Нагахьа санна вай шек ца доале, цу юкъа хоадамболлаш дола толамаш доахаргда вай, хIаьта вай цох тешаш а да, тIаккха перестройка яхаш а хургъя, цо доккха беркат а лургда. Революционни масштабагIа дола декхараш хьалхашка оттадаьд вай, хIаьта болх бе а беза революционни хьисапе. Цхьаккха дийнахьа мело е вай йиш а яц е бокъо а яц. Низкъало этта ха а керда декхараш а ла деза, космически меттала оалаш ма хиллара, перестройка хьалхарча хан-юкъа йоккхий перегрузкаш ла еза.

Денгара ди массаза доал вай хьаIоаю опыт, кхы а эффективнегIа болх бе Iомалу, кхетамца пайда ийбу дегIаахар сихдара кердача механизмех. ХIанз вай йолаш я бокъонца уйла яь оттаяь политика, тIанйца решенеш кхоачашъяра бола керттера низ тIаберзабе беза практически балха. Таханарча ден йола лозунг иштта я: тIанйца решенеш — вахаре! Из доагIаш да массанена а: ЦК Политбюрона, правительствана, союзнии республиканскии масштаберча министерствашта, ведомствашта, областашта, городашта, районашта, къахьегама коллективашта, ерригача вай кадрашта. Дерригаш а тIадерза деза практически гIулакхашта, тIадиллар корта болаш чакхдаккхара, порядоки дисциплинеи хилийтара.

ХIаьта белгалдаккха безам ба са, вайцига цхьайолча моттигашка дисциплинан порядкан тема мелъеннаьлга. Цхьайолча моттигашка лерхI: кампани чакхъяьккхай, ков цIендаьд, цу тIехьа йистедаьннад гIулакх. Из хилийта йиш йолаш дац. Перестройка массе а этапашка вайна эшаш я балха тIа дисциплинеи порядоки, лакха культура хулга.

Вайцига кастта хургъя аргIанара ЦК Пленум, тхо из кийчъеш да. Цу Пленума керттера декхар — мехка экономикана управлени яра бIарчча система хьаяр чакхдаккхар. Дерригача халкъо йийцачул тIехьагIа вай хьожаргда предприятех долча Закона проектага, дувцаргда йиззача хозрасчетага, дIадахар юхаметтаоттадарга, шошоашта финансировани ярга доалача хьалашка СССР Министрий Совета, доакъой группашта управлени яра йолча цун органий, СССР Госплана, СССР Госснаба, министерствайн ведомствайн, кхыча союзни органий балха перестройка ярах дола дош. Дувцаш дар да хIанзарча экономикана управлени яра йолча бIарччача системага довлара политически, экономически, правови предпосылкаш хьакхоллилга. Дувцар боккха чулоацам болаш а мехка чIоагIа лоархIаме а хургда.

Хетаргахьа, цу Пленуме дIаала дезаргда перестройка хьалхарча этапе фу карагIдаьннад, хIаьта иштта дIаала дезаргда вай халкъа боахама цхьадолча лостамашкеи участкашкеи, общества вахара тайп-тайпарча сферашка перестройка елга мела хIана лел а. Юхьдухьала а гуччахьа а хьадеха дезаргда вай перестройка наькъа тIа а латташ мело ерашкара, перестройка лоархIаме хиларах хабараш дувцар мара хьадеш хIама доацарашкара доагIар.

Укхаза къамаьл дир болхлочо Е. Ф. Арбекова. Из аз хьал а лоац: массане дукхагIа болх а беш, цIийвала ца везаш ший гIулакх цIена чакхдаккха деза. Дувцар кIезигагIа а долаш, дукхагIа гIулакхаш хилийта деза — из я, хург а я перестройка.

Новкъостий, са безам ба, шоай балхага теркам тIабахийта хьажа, аьнна шо тIахьеха. Аз дийцар шоана карагIдийннача доккхийча гIулакхех. Царех доккхал де шо бокъо йолаш а да, царех де доагIаш доккхал ду мехко а. Из массанена ховш йола факт я, из вай белгала а доаккх шоана карагIдаьннар Iалаьмате доккха хIама а лоархIаш.

Нагахьа санна вай вIашагIкхетаре духхьал цунах ала а аьнна, шун балха мелача моттигашта теркам тIа ца а бохийташ со Iийча, сона хетачох, оаш из кхетадергдацар, хIаьта цхьабараш шек а баргбар: КПСС ЦК Генеральни секретарага бакъдар дIадувций-теш? Вешта, фу ийца вода из Москве?.

Цкъа-дале, Москве воллаше керттерча даькъе сона довзаш дар шунцигара хьал. ХIанз вайцига информаци во вIаштIехьъяьккхаяц. Цо новкъостал дир тхова аргIанара декхараш кхоачашдарца ювзаенна йола шун балха тIара мела моттигаш бIаргаго. Нийса дац доккхий декхараш кхоачашдеш болча къахьегамхой быта, социально-культурни хьалий проблемаш тесса, шоллагIча плане йитар. ШоллагI-дале, сона сайна дайнад шунцигара хьал. Дизза сурт хьалхашка эттар. Де дезар фуд хов. Кхоачамбоацараши ца деш дисараши долаш да.

Цудухьа де деза динза дисар, дIаяха еза готтига моттигаш, къоастае еза керда хьахиина проблемаш, КПСС ЦК-ан правительстван оагIорахьара де деза гIулакхаш даьд оаха оаш де гIертар хьаллацара. ХIанз шуга хьежаш да гIулакх.

Оаха дикка алсамъяьхай фусамаш, унахцIено лораяра объекташ, кхачан промышленноста предприятеш хьалъяра, йIовхалцеи хицеи Iалаяра, транспортшо елга тоадара, транспортни гIулакхаш дара, школаши деша даха ха кхачанза долча берий учрежденеши, культура объекташ хьалъяра эшаш йола капиталовложенеш. Дерригаш хьавIашагI а кхийте кхоачашде хьажа уж гIулакхаш. Аз хIана дувц цох? Хьалха дIаихача шерашка пайда ийбаьбац хIанзчул кIезигагIа а хьежаеш хиннача средстваех. Цудухьа тIагIертта болх бе беза, новкъостий. Городе хиннача вIашагIкхетарашкеи бесседашкеи цу гIулакха оаха тIахьожам лоаттабергба аьннад аз.

Массане а къаьгта кхетаде деза Байконур йIаьххача хана, даим а хургйолаш хьалъяьлга. Вай лаьрхIа дац вай низаш лаьгIде а космос караерзаечара авангардни позицеш карара ялийта а. Вайна дуккха пайда хиннаб космически аре машар духьа караерзаяра даьча тохкамех. Бакъда, вайна хьалхашка латт, цох вай массане в цхьана уйла е а еза — Iилмана санна, иштта берригача халкъа боахама а космосо хьалур а мамогга алсамагIа хургдолаш де дезар малагIа да къоастадара декхараш. Тахан из да ший биззача боараме вайна хьалхашка латта практически декхар. Эксперименташкареи опытни балхашкареи майрралгIа дувла деза мохк социально - экономически дегIакхувлар духьа планагIеи шеррача масштабегIеи йолаш йолча таронех пайда ийбарга. Вай хьежаш да СССР Iилмай Академе, Iилман техникан даькъе СССР Паччахьалкхен комитето, СССР Главкосмоса, хьаштдолаш йолча ерригача министерствашеи ведомствашеи космически техникана карагIдийнарех халкъа боахаме пайда ийбар шердарах йола кIоаргга уйла яь перспективни предложенеш яларга.

Ше къамаьл деш М. С. Горбачева иштта белгалбаьккхар Байконура къахьегама коллективаша деча балхий оборонни лоархIам.

Космос машаре хилара тIалеста бола вай никъ, — аьлар цо, — низ эшашагIа хилара белгало яц. Из ба Советски Союза машар беза арахьара политика хьагойта никъ. Машаре космос караерзаеча цхьана гIулакхаш леладара тIехьех вай дунен содружество. Дерригача дунен тIа позитивни хьаллоацаш а да из. Вай духьала да герз Iоадара, цу даькъе космосе дар а долаш.

Кулгалдеча американски гIозараша шоай хур ду хIанз договоренносташ лехача наькъа тIа белгалъяьннача прогрессана духьаленаш увттаяра. Дунен ситуаци дегIайоагIача бехктокхаме ха я хIанз эттар. ХIаьта вай деш дар динамично, уйла а еш де деза, динза дарг мел доацар дергда вай реальни хувцамаш дара. Укхаза вай хьашташ вIашкадоагIаш да американски халкъа хьашташца а дунен кхыча халкъий хьашташца а. Уж вIашкадоагIаш дац герз Iоадара тIехь бизнес еш барий, космосе гIолла тIема совле яккха гIерташ барий хьашташца.

Шоана дика йовз тIеххьара вай яь предложенеш, цу даькъе ядерни герзах Европа IоцIенъяра яраш а йолаш. США-ен НАТО мехкашкеи хьежаш да гIулакх. Цар хIанз хьахьокха деза иззал дуккхача шерашка шоаш реклама а яь ювцача шоай политика мах малагIа ба, цу дешай хьакъехьа цар еш йола заявленеш а малагIча маьха я. ЦIаккха ца хиннача тайпара лоархIаме да хIанз герз дIадаккхара духьала долча низашца къовсам лоаттабара дунен общественность, деррига прогрессивни низаш оарцагIдахар. Герз Iоадара дешашца дувза мел деннар селлара цIенхаштта хилар бахьан долаш де дезар фуд ца ховш наькъаш дIа-хьа декъалуча моттиге латташ санна да хIанз дуне. Дуне малагIча оагIорахьа гIоргда, — из да керттера дош.

Декхар — вай инициативни политико луш йола шанс дIа ца хецар. Из хьаллоац дунен шеррача гIозараша. ЛеррагIа кхоачашдергда вай дунен халкъашта юкъера отношенеш дикагIача оагIорахьа ерзаелга.

Ядерни герзах лоравалара деш дола деррига даьсса хабараш — из шийл чIоагIагIа кхы хила йиш йоаца халкъаш Iехадар. Духьал цу позицеш тIара мах бу вай американски администраце кхоачашъе лерхIача стратегически оборонни инициатива.

СОИ — из налогаш телараш духхьал бовхар хинна Iац, из да оборона даькъе пайда боацаш дIадоладаь гIулакх. Вайна бовза безаш бола СОИ керттера кхерам сенах латт? Цо телхаю стратегически стабильност ь, герз Iоаделга космосе доаккх, хIаьта цо кхы а чIоагIагIа алсамдоаккхаргда лаьтта герз Iоаделга. ТIаккха хIаьта из мичаб вай дерригаш тIакхе ловш бола машар? Политически решеней бахьанах а доацаш, техника йохар бахьан долаш кхераме ситуацеш хьахилара хьалаш алсамдувлийтаргдола, хургда аьнна хьалхе а белгала малагIа да ала йиш йоаца хIама мичча хана хила тарлуш бола машар ба из. Вай цIенхаштта духьала да герз Iоаделга космосе даккхара. Воай декхар вайна гу СОИ цIенхаштта бола кхерам дерригача дунена дIагойтарах.

Вай бIубенна да гIулакх цу тайпара кхоачашдеш хилча вай деш дар советски халкъа хьаштий духьа, кхыча халкъий хьаштий духьа деш хиларах. Массанега кхайкарал ду вай духьале ца Iеш ма дагIа.

Социалистически мехкашца цхьана кхоачашду вай гIулакх. Шек вац со май бутт чакхбоаллаш хургйолча Варшавски Договора Политически консультативни комитета совещане цу хьакъехьа ший дош аргхиларах.

Дунен тIа эттача хьалах сагото еш ба нах. Милитаризмана духьале елга тIатIа алсамдувлаш латт. хIаьта вай боккха мах бу тIема кхерама духьала къовсам лоаттабара дунен халкъашта юкъерча общественносто тIаухнйтача низа.

Вай чурча гIулакхех юха а дувцаш, цIаькхаза а ала безам ба са: вай массане юкъара декхар — перестройка яра болх хаддаза бар. Кхы шийл йоккхагIа йоаца экзамен я из вайна, советски наьха ерригача ноахалашта, берригача коммунисташтеи парте боацараштеи йола экзамен.

Хьажал, мел чIоагIа гIалат лаха гIерташ лаьрххIа тохкаш ба Малхбузене вай мехка деш мел дар. Тайп-тайпара советологически центраш оарцагIъяьхай из тохкам бара. Цар кхетадаьд, январски Пленум хинначул тIехьагIа гIулакх овлангара денз хувцалуш латтилга. Боаржабеш латт мохк экономически а, социально а дегIаухилга сихдара тIаберзабаь цIенхашттара болх. ХIаьта из да-кх Малхбузенерча белгаларча гIозарашка эггара дукхагIа сагото яйтар. ХIаьта массированни атака а йолаьй цар перестройкана. Нагахьа санна бIарчча хьайицача перестройкана уж духьала баьннабаларе, цхьанна саго ладувгIаргдацар царга. Из га а гуш уж дIахьокха гIерт вайцигара перестройка — из ах гIулакх долга, из кхоачам хиллал революционни, кхоачам хиллал эффективни доацилга. Вай планаш реальни хиларах нах шек баха гIерт уж.

Долчча тайпара аьлча, дийна дискуссеш хьалхьею перестройкас. Дерригнех кхета а кхийтта, керда декхараш кхоачашдеча сакхетаме дакъа лаца лов наха. Из дика да, новкъостий, вай гIулакхех, перестройка леламах нах хьинаре дагабувлар, дIахьалхашкахьа дахар сих мишта дергда яхачун цар уйла яр. Дерригнега реально хьежа веза. Халонаш хургья, нийсдала тарлу гIалаташ а. Бакъда, вай нийсача новкъа да, хIаьта чIоаггIа а тIагIертта а дIахьалхашкахьа а ухаргда.

Дуккха дукхагIа бола нах перестройка чIоаггIа къоабалъеш ба. Цхьабараштa ца ховш хила а тарлу тахан де дезар малагIа да, бакъда, кхоана цар из кхетадергда. ХIаьта тIеххувсавала мегаргдац этапех, бIубенна а чIоаггIа а дIааха деза белгалбаьккхача новкъа гIолла, кхоачашъе еза вай тIанйца планаш.

Хетаргахьа, укх вIашагIкхетарера вай дIа-са къастаргда мотт сона, массанена дагара дар цаI долаш. **(ЧIоаггIа теркам тIабохийташ ладийгIар М. С. Горбачева даьча къамаьлага, тIоараш деттарца дуккхазза юкъагIа а даьхар).**

Политически экономически дешар эргадаккхара проект ювцаш

НАЬХА ХЬИНАР АЙДЕШ

«Советски общество тIатIа дегIаухача хьале сага фактора лоархIам айлуш хилар» — иштта яр В. И. Ленина цIерагIча ГНПЗ директора А. И. Мулина ший семинарски группе яьча аргIанарча заняте тема.

Занятех дувцалехьа массехк дош ала деза группа кулгалхочох шийх. Тоъал да Анатолий Ивановича кхоачашдеш дола общественни декхараш — из ва объединене парткома бюро член, халкъа депутатий Заводской районни Совета депутат. ХIаьта, ший керттера болх Iалаьмате дукха хиларах дувца а эшац. Иштта дале а, пропагандистски декхараш боккхача бехктокхамца кхоачашду цо. Из болх цо бу итт шу совгIа ха я.

Лакха ба цун ладувгIарий образоване боарам. Цудухьа ший керттера декхар дешар дикагIа вIаштIехьдаккхарах, царна методически консультацеш телар лерхI пропагандиста. ХIаьта цу заняте а лоацца дешахьалхе яьчул тIехьагIа темагIа ладувгIараша къамаьл делга хьадийхар цо.

Юххьанца къамаьл даьча граждански оборона даькъе директора гIонча волча В. И. Губске белгалдаьккхар, дегIаенача общества сага факторах шеррача плане «Великий почин» яхача ший статья тIа В. И. Ленина яздаь хиннилга. Цул тIехьагIа даьннад 69 шу, бакъда, хIанз а байнабац ленински цу уйла лоархIам. Цул совгIа, кхы а актуальнегIа а хинна дIаэттаб цун чулоацам. Цунна тешал деш да КПСС XXVII съезде дийцар. ДегIаахар сихдара лоархIамегIа фактор а хинна дIаэттад тахан саг производствана хьинарегIа юкъеувзаш хилар.

Из дош даьшха даьлча предприяте гIулакхех, наьха хьинар айдара тIехьа кулгалхоша эггара хьалха кхоачашде дезача декхарех дувца болалу ладувгIараш. Болхлоша хьадеш дар дукхагIча даькъе кулгалхоша кхетамца, говза, уйла а яь беча балхах тийша долга белгалдоаккх № 8 йолча цеха начальника Ю. Ф. Григорьянца. Болхло гIалат ваьлча белгалара зе хул предприятена. ХIаьта дийца а варгвоацаш доккхагIа хул из, нагахьа санна предприяте службас, участка, цеха начальнико из доалийте.

Вай общество дегIаахара хIанзарча этапо вайгара дIадех уйлан, сакхетама перестройка елга, доагIар хIаране эггара хьалха шийгара хьадехалга. Цу деша теркам тIабохийташ дар керттерча механика Е. А. Завгородне, керттерча энергетика заместитела Н. Р. Снесара даькъамаьлаш.

Завода инженерно - технически болхлой бехктокхам хIанз а боаггIача бесса лакх ца беннилга белгалдаьккхар предприяте керттерча инженера Д. П. Журбина. Ше аьнинар бакъдеш масалаш а доаладир цо.

Сага фактора лоархIам айбелга керттера декхар да пропагандиста, партийнии профсоюзнии организацей, аьнна белгалдаьккхад. ювцаш йолча проекта тIа. Из кхетадеш а да, хIана аьлча сагах тийша да хьадеш мел дар. Цун хьинар лакхагIа ме хул, балхах дог дукхагIа ме лаза алсамдувл бухсоццаш хьахулаш дар. Из кхета а деш, А. Мулина кулгалдеча группа ладувгIараша шоай заняте предложени елар: **«Массаза болх беча пропагандистий районни семинара лоархIам айбе беза, пропагандисташ теоретически а методически а дикагIа кийчбара парте райкомо, объединене парткомо дукхагIа йоакхо е еза, пропаганда яра технически средствашца а йоаггIаш йолча гойтара пособешца а уж дикагIа Iалашбе беза. Цунца цхьана вIаштIехьдаккха деза занятеш яра лаьрхIа помещенеш хьаелга, методически литератураца уж Iалашъелга»**, аьнна.

Производства эффективность лакхъеча лоархIаме моттиг дIалоац социалистически яхьо, аьлар ше къамаьл деш профкома председатела П. П. Шульженкос. — Цу гIулакха эша гойтара агитаци кхоачам хиллал Iалашъяьяц предприяте меттел, ерригача объединене а. Заводе хIанз оттаяьй социалистически яхьа керда условеш.

Боккха лоархIам болаш да паччахьалкхен предприятех дола СССР Закон. Цох дувцаш ладувгIараша дег тIара къоабалдир къахьегама коллективай собранешка кулгалхой хоржаш хилар. Предприятена доал дара хьакъехьа йолча демократизаце цу формана шоаш геттара раьза хиларах, из массе тайпара хьаллаца езаш хиларах дийцар. Цу формо гIо дергда кулгалдеча балха тIа дикагIбараш, наха дукхагIа сий деш бараш увттабара.

Заняте тема йоашхаш дакъа лаьцар берригача ладувгIараша. Цкъаза ирра, доагIар вIаши цIенхаштта хьадехаш хилар цар къамаьл. Цо цIаьхха а къаьгга тешал дир политически дешар кердача лагIа тIа а доаккхаш тоадара, предприяте гIулакхаш эргадахара, мехка перестройка яра наха саготo еш хилара.

З. АЮБОВ.

Дикка ха я Дзейтов Дауда Назрановски района «Экажевский» совхозе шофер волаш къахьега. Цхьа бутт, квартал, шу дIадахийтац цо мовхьаш кхахьара план толаме кхоачаш ца еш. Ханханнахьа технически гIулакх деш кулг тохаш лелаярах коэффициент лакха йолаш болх бу цун грузовика. Ший низ дIанхоачар ду Дауда лораеш из лелаяра, бензинен даьттан кхом бара.

СУРТА ТIА: «Экажевский» совхоза хьалхалатта шофер Д. Дзейтов.

Л. АБДУРЗАКОВА сурт.

СОВХОЗА КХАШКЕИ СОМИЙ БЕШАМАШКЕИ

— Укх шера тха Пригородни совхоза коллектив грозненцаштеи консервни заводаштеи 70 эзар центнер баьцадаараши 30 эзар центнер соми дIабахьийта безаш я, — йоах «Родина» совхоза директора Хизбулаев Инала. — ТIехьа енача бIаьстана цхьацца халонаша духьале яь яле а, оаха из декхар кхоачаш а дергда, иштта паччахьалкхенна планал тIех дикка продукци а дIалургья. Тахан а тIехьа вай республика столица тикашка керда морковь, баьцаш, яша елла кабуц, Iажаш, помидораш, эца йиш я. Гарггарча цхьанши дийнахьа керда хохи редиси хургда.

* * *

Дог айденна а йолаш тIатеIIа къахьегаш я соми бешамашкара подрядни бригадаш.

Механизатораши бешамаш лелаераши хIара сахьатах бизза пайда а эцаш дикагIйолча агротехнически ханашка соми беша Iунал дир, хIара гектара тIа 500 килограммага кхоачаш минеральни удобренеш а тоссаш, хIаьта хIанз хий тохаш ба.

Дика летай гIамгIаш, хьачаш, боалаш, кхыйола культураш. ХIаьта хIанз беш кIай-розови я — зиза техад тайп-тайпарча сортех болча Iажашта. Цу хургболча хьувкъама Iунал деча доккха дакъа юкъедихьад бешамаш лелаераша Боярская Жаннас, Батаева Тамарас, Датаева Хьавас, Гарсултанова Эсета, Ахаршаева Эсета, механизатораша Чеснов Юре, Абакумов Ивана, Амиров Муте, Алхастов Имрана, иштта кхы дуккхачар.

* * *

Диззача дийнахьа баьцадаарий кхашка хул бIаьш бола баьцадаараш лаладераш. Царна юкъе я Иванникова Ольгас кулгалдеча подрядни бригада коллектив а.

— Оаха 70 гектара тIа мерза сибаз хьалкхеду. хIаьта иштта нарсаш, редис, морковь, кабуц, кхыйола баьцадаараш, — йоах бригадира. — Массане масал а хинна дIаэттаб тха ветераний Шабазова Рукъета, Вараева Санията, Пономарева Татьянай, Жантарова Нюрой, Идаева Зурай лакха дикал йола хьинаре къахьегам.

Баьцадаараш леладераш хIанз дика удобренеш тайсача кхашка хий тохаш ба.

* * *

Ерригача бригадашта дика баьцадаарий рассада хьалкхеяьй парниководаша. ХIара дийнахьа дIайогIа лаьрхIа эзар рассада дIалу парниководаша Головко Валентинас, Криволапова Антонинас, Тепсиева Собе, Синельникова Марияс, иштта кхычар.

ДIайогIа дика материал дIа а лете цунга сихха низ болл.

М. ХАЛУХОЕВ.

ЖА ЛАРГА КИЙЧЛУШ БА

Соахкарчунга хьежача тоъал дикагIа хиннад Малгобекски района жа леладерий гIулакхаш. ХIара бIаь жево 97 Iаьхар баьб, дIадахача шера хинначул ворхI совгIа. Къаьстта доккхий толамаш даьхад «Кавказ» совхоза жаIуша. Юкъера лаьрхIача 126 Iаьхар — иштта ба цар районе а дикагIбола хьокхам.

— КIезига халонаш яцар дIадахача Iай оахa лайнараш, — йоах цIи хезача жаIуно Г. Муцагова. — БIаьсти ханнахьа яланзар, доакъар кхоачамболаш хиланзар. ХIаьта а долчох биза пайда бе хьежар тхо. ХIанз бIарг хьесташ хьалхьайнай буц. Тхона дегагIоз я из.

Дика лел «Малгобекский» совхоза гIулакхаш а. ХIара бIаь жево 107 Iаьхар баьб укхаза. Массарел тIех хьокхамаш долаш ба жаIуй Социалистически Къахьегама Турпал Бахмадов Мади, Атаев Анзор.

— Ераш тIеххьара цифраш яц, — аьлар Малгобекски РАПО керттерча зоотехника Коригов Сулеймана. — ХIанз а деррига жа дахна даьннадац.

Халонаш кIезиглац, кастта дIадолалургда жа ларгар. Цунна чIоаггIа кийчо еш ба районера жа леладераш. Тоаяь яьннай жа ларгара пункташ, цига болх бергболча наьха спискаш оттаяьй.

Тахан - кхоана яхар мо, района боахамаш паччахьалкхенга «дошо хьоаса» бохка долалургда.

М. МАЖИТОВ.

НН. К. АХМАДОВНА, А. П. УСКОВНА, А. З. ШЕЛУХИНА «НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЗАСЛУЖЕННИ ЭНЕРГЕТИК» ЯХА СИЙЛЕН ЦIИ ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Энергетика даькъе доккхий гIулакхаш карагIдувларахи республика общественни вахаре хьинаре дакъа лацарахи «Нохч - ГIалгIай АССР заслуженни энергетик» яха сийлен цIи лойла:

Ахмадов Кюрена — Малхбоален энергетически сетей мастера;

Усков Александр Петровича — № 2 йолча теплоэлектроцентра оборудованена ремонт яра волча слесара;

Шелухин Александр Зиновьевича — Грозненски вIашагIтехача теплоэлектроцентрала № 1 йолча электростанце котлотурбинни цеха воккхагIволча машиниста.

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь С. КОЖУХОВСКИЙ.

г. Грозный,
1987 шера 6 мае.

НН. В. А. КОЖЕВНИКОВАНА, В. А. КОРНИЕНКОНА, И. Н. ОЧКУРОВАНА, Л. Н. ПЕРЕПЕЧАЕВНА НОХЧ - ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Планаш кхоачашъеча лакха производственни хьокхамаш гойтарахи общественни балха юкъе хьинаре дакъа лацарахи Нохч - ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла:

Кожевникова Валентина Андреевнана — «Электроприбор» яхача завода пластмассах хьадеча халкъа боахаме эшача товарий изделей прессовщицана.

Корниенко Владимир Александровича — «Электроприбор» яхача завода инструментальни отдела начальника заместитела.

Очкурова Ирина Николаевнана — «Электроприбор» завода сборочни цеха слесарь-электромонтажника.

Перепечаев Леонид Никопоровича — «Оргтехника» производственни объединене центральни лабораторе цхьоалагIча категоре инженер-конструктора.

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь С. КОЖУХОВСКИЙ.

г. Грозный,
1987 шера 6 мае.

Оарц дала!

Мала Iехаве гIерт уж!

Соахка биъ бетта хинначул укх шера цу юкъа хIара кхоабача Iаттагара 16 килограмм кIезигагIа шура яьккхай Малгобекски района хьайбаш леладераша. Цунга кхача района «новкъостал» даьр эггара хьалха «Луч» совхоз я. Масала, соахка биъ бетта цига хIара кхоабача Iаттагара 970 килограмм шура яьккха хинналe, укх шера цу юкъа 653 килограммага мара кхача карагIдаланзар, 98 килограмм кIезигагIа я «Алханчуртский» совхозе яьккхар а.

Цул совгIа, геттара нийрча хIама гучадаьннад цу боахаме. ХIара дийнахьа РАПО луча сводкаех тIеххьара итог йича, апрель бетта совхозе яьккха шура 650 центнер хилар. Цхьабакъда, техкача гучадаьннад из харц долга. Приписка а еш, йоаца 206 центнер шура тIатеха хиннай. Перестройка ещ латтача хIанзарча хана къаьстта а ла йиш йоаца хIама да из.

Чурча гIулакхашта геттара дукха дулх дIадохийт района совхозашка тIеххьарча хана. Масала, дIабахача биъ бетта цу гIулакха лаьрхIа 1369 центнер дулх дIадахийтад, хIаьта ах шера лимитагIа доагIар... 800 центнер мара дац.

Х. МАГОМЕТОВ.

ПАРТКОМИ ПЕРЕСТРОЙКЕИ

ХЬАЙГАРА ДIАВОЛАЛЕ

Дика дIадоладаьд карара шу СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически завода коллективо. Толаме кхоачашъю план, цу даькъе договорни поставкаш яр а йолаш. Из деча доккха дакъа кхоач ах эзар гаргга коммунисти парте членалла кандидати чувоагIача партийни организацега.

Бакъда, халахете а, ца аьлча далац тхоай ледарлонех а. Таронех хIанз а бизза пайда эцац оаха. Парте XXVII съезда решенешка хьежжа организаторски, идеологически, кхетам балара болх хIанз а вIаштIехьбаккха аьттув баьннабац тха дуккхача подразделеней юххьанцарча партийни организацей. Нахагахьа, хIама хьакхоллача дийнача гIулакхагахьа эсала берзабаьб цар шоай болх. Дуккхабараш хIанз а баьннабац къаьнача оамалех, эсала гIеттаю ира проблемаш, компромиссаш яра тIера ба, карагIдаьннача зIамигачох кхоачам бу. Завода парткома балха тIа керттерча лостамех цаI да шиий мугIараш шерделга. Халахете а, парте решенеша, КПСС Уставо дIадехарашка хьежжа бац из. Цхьа масал доаладергда аз цу хьакъехьа.

Шу доладелча денз массехказза дехар даьд аз юххьанцарча парторганизацей секретарашка парте членакандидаталла хьаэца шоаш кийчбеча наьха цIераш парткомага хьаювца, аьнна. ХIаьта хьаеннараш яц 23 организацера 10 кандидатура мара. Геттара хала да, хетаргахьа, цхьаболча секретаршта 500 совгIа комсомолеци 35 шу кхачанза вола 1200 саги чувоагIача кхо эзар совгIа сагах латтача коллективе парте хьаэца мегаргбола нах хьакъоастабе. Цар мело ювлийтар мара кхы хIама дац из.

Шоай мугIараш шердара дешаш талмастта кхоачашду №№ 12, 170—210, ремонтно-гIишлошъяра цехий партийни организацеша (партбюро секретараш В. Берестовский, В. Шевченко, Г. Дорошков).

ГIулакх тоадара укх тIеххьарча хана оаха ладувгIаргда комсомолана кулгалдара хьакъехьа бола КПСС ЦК соцам шоаш мишта кхоачашбу дувцаш партийни организацей секретараша еча отчеташка. Масала, укх деношка ладувгIа лаьрхIад оаха парткоме номераш 16, 130 йолча, ЦЗЛ, электроцеха партийни бюрой секретарий отчеташка. Иштта, белгалдаьккхад парткоме дувцаргдолаш ВЛКСМ XX съезда решенештеи материалаштеи пропаганда яра комсомола комитето беча массови балха хьакъехьа дувцилга а.

БоаггIаш бола теркам тIаахийтац оаха къона коммунисташ дикагIа кийчбара. Соахка, масала, парте членалла хьа ца эцаш витар кхо саг — КПСС членалла кандидаташ Н. Склярова, О. Хомкина, Н. Омельченко. Из нийслургдацар, нагахьа санна цехови партийни организацеша гIулакх цIенхаштта вIаштIехьдаьккхадаларе, доаггIача тайпара уж кийчбаьбаларе.

Парте XXVII съезден КПСС ЦК январски (1987 ш.) Пленумей решенеш кхоачашъеча боккха лоархIам болаш да партийни характеристикаш ювцача хана парте Программа, шоай уставни а должностной а декхараш шоаш мишта кхоачашду дувцаш коммунисташа-кулгалхоша отчеташ елга. Балха цу формах хьалха а пайда ийбора заводе. ХIаьта хIанз хадданза из бергболаш, формализм юкъера дIайоаккхаш вIаштIехьдаккха гIерт тхо из лоархIаме гIулакх.

Иштта, ладийгIар оаха номер 32-111 йолча цеха начальника В. Ф. Кожанова яьча отчетага. КIезига яцар цун адресагIа яь критически замечанеш. Масала, белгалдаьккхар, цехе наха юкъе беча индивидуальни балха тIа цо дувлийта гIалаташ, ИТР-ра доагIар эсала хьадехилга. Цун характеристика кийчъеш хиннача партийни комиссе гучадаьккхдар дукхагIча даькъе цун бахьан хьалха цеха начальник хиннача В. Дронкина, цеха ветераний сий лакха хилар бахьан долаш нахаца гIулакхацара контакташ увттае В. Кожановна новкъарлеяш еш хиннилга, цхьайола цун распоряженеш бокъонца теркал ца яьлга. ХIаьта этта хьал шоашта довззаше В. Н. Мухин керте латтача цехови организацена чубоагIача коммунисташа цхьаккха принципиальность гучаялийтаяц этта хьал тоадара. Конфликта юстара лаьттав производства начальник В. Г. Кальной а, В. Кожанова дуккхазза цунгара гIо дийха доллаше. Цу масало къаьгга хьахьокх парткома балха тIара кхоачамбоацараш, цехови организацешкара хьалаш миштад тхона ца ховлга. Цу тайпара гIалаташ дIадахара тIалеста хургба хIанзчул тIехьагIа оаха бергбола болх. ИТР резерваца беча балха лоархIам тIа-тIа айлуш латт хIанз, хIана аьлча, таханара дукхагIбола керттера специалисташи кулгалхойи пенсе баха ха хьатIакхаьча ба. Духхьал укх тIеххьарча шин шера резервера цехий начальникалла оттаваьв пхи саг — Ю. А. Кудринский (РМЦ), М. А. Ясаев (цех № 130), А. Д. Пташкин (цех № 132), В. И. Лисицын (цех № 15), В. Ф. Кожанов (цех № 32-111). Цехий начальникий заместителалла хьожабаьб Е. А. Кудринский, В. Ю. Лакурин, Б. Б. Хучиев, Н. А. Каграманов, А. С. Мирохин. Шоаех бенна тешам бакъбе гIерт уж, бакъда, хIанзарчоа гIо эш царна.

Паччахьалкхен предприятех долча Законо дIадех коллективай собранешка кулгалхой хьахоржилга ма могга шердар. Февраль бетта иштта хержар № 1-101 йолча цеха начальник. Шоай собране къахьегамхоша гуччахьа дийцачул тIехьагIа, цу балха могавир отделене начальник хинна В. В. Шепель. Из форма дIахо ихы а шерье лерхI заводе.

Массехк дош ца аьлча даргдац завода гойтара агитацех, пен газетех, радиогазетах. ДукхагIча даькъе уж арахец доккхий цIейш хулача деношка мара. Коммунистий, кулгалхой выступленеш Iалаьмате кIезига хул цар тIа.

Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дузаш хиларца белггала да карара шу. Къахьегама толамашта, къамий доттагIала шерра пропаганда яра боккха лоархIам болаш я гойтара агитаци. Бакъда, из кхетаде ловш вац директора заместитель Л. В. Гей. Художникий, фотографа цхьаь цаI заявка кхоачашъьяц цо карарча шера, хIаьта из геттара чIоагIа Iаткъ кхетамбалара балха. Из цхьаккха дича ла йиш йолаш хIама дац.

Оаха, коммунисташа, тхоашта тIадилла декхараш кхоачашдарга хьежжа хургда коллективо доаха толамаш, наьха хьинар, балхацара цар безам. Цох тийша да дегIаахар сихдара, мехка вахара перестройка яра парте белгалбаь никъ толаме чакхбоаккхилга.

В. НИКОЛАЕВ,
СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически завода парткома секретарь.

ДАИМ ХЬАЛХА БА

Сийлахь - боккхача Октябра кховзткъе итт шу дизара къахьегама толамаш доахаш накъаболх СССР Мингазпрома «Союзспецгазремстрой» треста коммуниста Боков Руслана кулгалдеш йолча йиълагIча дIаюха лелача механизированни колонна гIишлонхой.

Цун коллективо газопроводаш ехк халача моттигашка, дукхагIа Средни Азе а ехкаш. Укх деношка цо йилла яьккхар Туркменерча гIомара ара «Советобад — Шатлык — Хива» яха газопровод. Из яр цу колонна дIадахача шерен укх шера хьалхарча кварталей эггара лоархIамегIа а халагIа а хинна объект. Из юллача участкана кулгалдеш вар газопроводаш яхкара дика опыт йола къона инженер, коммунист Могушков Мухьмад.

Аьлча, кхоачам ба из хьалъеча наьха ялх миллион кубометр хула гIомара гувнаш дIадаха дийзар цхьаккха хIама тIа ца йоалача, мух хьеккхача хана гIоттача гIомаро сигале къайла йоаккхача, 40—60 градусага кхоачаш йIайхача, хий доацача ара.

— Халонех бIукъожабешбоаца, хьинари денали дола нах мара сацанзар цу балха тIа, — яхаш дувц Могушкова. — Бохаш бараш а нийсбелар. Уж оаха мукъабалийтар. Ма дарра аьлча, иштта нахах тхоаш мукъадаьлар-кх.

ДIадахача шера цхьа миллион сома маьха балхаш де план яр участка. ХIаьта цо дир дийттеи ахи миллион сома маьха гаргга. Участка коллективо шиий низаца дир ийс миллион сома гаргга балхаш.

Иштта ка йоалаш цу участка гIишлонхоша баьча балхо хьалхаяьккхар ПМК ерригa коллектив. Бакъда вай дахкац вокх участкаша шоай декхараш кхоачашдензар ала. Колонна цхьакха а участок яц ший плани тIаийца декхари кхоачаш ца деш. Масала, Арсимиков Кагира кулгалдеча, «Ставрополь— Грозный» яха газопровод юллача участка коллективо дIадахача шера план а тIайица декхар а тIеххоачашдир. Иштта да цун толамаш укх шера а.

Дикача дешаша бувца боагIа цу ПМК-ара Грозне нах чубаха цIенош хьалдеш бола болхлой а. Бакъда «Советобад — Шатлык — Хива» яха газопровод йиллача участка дараш санна доккхий дац цар толамаш.

Могушкова участке из боккха лоархIам бола газопровод юллача къаьстта хьинаре къахьийгар балха йоккха опыт йолча Жукова кулгалдеча бригадо.

Турбаш вIашагIхотташ массаза а нормаш тIеххоачашъеш къахьег сварщикаша Ахмадов Уразбе, Агаджанова Аннас, Аймуханов Жалгас, Ткачев Александра, машинисташ - трубоукладчикаша Скрипаченко Ивана, бульдозериста - машиниста Харченко Дмитре, К-700 яхача сварочни установка машиниста Мислауров Султана, машинисташа - трубовозаша Ганиев Мухьмада, Тиктенко Николая, Шахмурзиев Хизара.

«Советобад — Шатлык — Хива» яха газопровод цу участко шоллагIа йилла газопровод яр. Цул хьалхагIа цо йиллар 60 километр йIаьха йола «Кунград» яха газопровод.

ХIанз участка коллектив кийчлуш я Каракалпаке газопровод йилла. Укхаза белгалдаккха доагIа цига а кхы аттагIа хургдоацилга. Керда газопровод юлларгйолча моттиге хIанз дIаоза йолаьй нах чубахаргбола вагонаш, оборудовани, машинаш.

— Керда объект хьалъеча а болх беш хургба соца Туркмене хинна новкъостий, — йоах Могушков Мухьмада. — Уж тешаме а халонех бIукъожабергбоаца а нах ба. Тхо тешаш да «Советобад — Шатлык — Хива» яха газопровод юллаш даьхачул кIезигагIа доацаш толамаш цига а доахаргхиларах, — йоах Мухьмада. — Берригача советски наха а санна, оаха а Сийлахь - йоккхача Октябрьски социалистически революце 70 шу дизар белгалдоаккхаргда цу кердача объекте доккхий толамаш дахарца.

«Союзспецгазремс т р о й» треста Грознера йиълагIйола дIа-са лела колонна йилла дукха ха яц. Ше хьахиннача хана денз толамаш доахаш хьайоагIа из. 1985 шера цхьайтталагIа пятилетка толаме чакхъяккхара тIехьа яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг яккхарах парте Грозне Ленински райкомеи райисполкомеи карара кара тела ЦIе байракх елар цунна даиман юсаргйолаш. ХIаьта шийтталагIча пятилетка хьалхарча шера цунна елар иштта кхы цхьаькха а байракх. Цул совгIа ПМК коллективана елар парте Нохч - ГIалгIай обкома, республика Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома карара кара тела ЦIе байракх а.

Цу шера СССР газови промышленноста министерства гIишлош еча организацешта юкъе яьржача социалистически яхье шоллагIа моттиг яьккхар ПМК коллективо.

ХIаьта укх шера хьалхарча квартале республике яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхай. Иштта апрель бетта а дика толамаш даьха накъаяхар из ЦхьоалагIча майна а.

Цу ПМК участкаш мехка вIаши гаьна дIа-хьа яьржа яда. Царна кулгалде хала дале а, дика толамаш даха вIаштIехьдоал участкашкара кулгалхой шоай гIулакх а шоашта тIалатта бехктокхам а чIоагIеи цIенхаштташ кхетабеш хилар бахьан долаш.

Перестройка ечен социально - экономически дегIаухилга сихдечен парте хьалхашка оттадаь декхараш толаме кхоачашдара юкъе ма могга доккхагIа дакъа лаца гIерташ къахьег ПМК-4 коллективо. Из тешаш я Сийлахь - боккхача Октябра 70 шу дизара юбилейна дика накъагIоргхиларах.

Р. ЧАХКИЕВА.

КЪОНА ДОЯРКА

Дикка ха я Хаматханова Светас доярка йолаш «Назрановский» совхоза Аьлтий-Юртарча ферме хьаьнала къахьега. Йоккха балха опыт караерзаяьй цо. Цудухьа цхьа бутт, квартал, шу дIа а дахийтац ший плани тIаийца социалистически декхари тIеххоачаш ца деш.

Иштта, дIадахача шера хIара ше хьожача Iаттагара 3659 килограмм шура яьккхар Светас, планагIа яккха йоагIар 2200 килограмм йолаш. Толаме къахьег хьинар долча доярка пятилетка шоллагIча шера а. ПланагIа яккха йоагIар 550 йолаш хIара Iаттагара 928 килограмм шура яьккхай цо цхьоалагIча квартале. Ферма дояр카шта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхай Светас.

Сийлахь - боккхача Октябра 70 шу дуза юбилей йолча карарча шера ший хьокхам 4000 килограммага дIакхоачабе уйла йолаш я Хаматханова. ЦIеча фух бола 25 етт лелабу къоначa доярка. Низ дIакхоачзоотехнически бокъонаша дIа ма деххара гIулакхаш чакхдаха.

Iуналдарга хьежжа шура а лу хьайбаша. ХIанз юкъера лаьрхIача хIара Iаттагара дийнахьа 10 килограмм шура йоаккх Светас. Керда моша доакъар а телаш доахан дикагIа кхаба доладелча 12—13 килограммага дIакхача уйла йолаш я хьалхалатта доярка.

Карарча шера тIайица декхар толаме кхоачашдара тешшаме лард еллай Хаматханова Светас.

С. СУРХОЕВ.

СУРТА ТIА: «Назрановский» совхоза хьалхалатта доярка Хаматханова Света.

И. ПЛИЕВА сурт.

ПРОДУКЦИ ДИКАГIА ХИЛИЙТАРА

Вай республикерча хьалха латтача предприятешта юкъе белгала моттиг дIалоацаш я СССР 60 шу дизара цIерагIа йола «Оргтехника» яха производственни объединени. Цун коллективо социалистически декхар тIаийцад ер шу чакхдалале арахеца ерригa продукци паччахьалкхен дикала Знак тIалатташ хилийта.

Объединене керттерча предприяте — «Электроприбор» яхача заводе продукце дикал лакхъяра тIехьа дIахьоча къовсаме керттера моттиг дIалоацаш я технически тIахьожама отдел (ОТК).

Завода ерригача цехашка, участкашка ба цу отдела тIахьожамхой. Массарел а йоккхагIа йолча механически цехе 16 саг ва. Кийчъяьнна продукци госприемкага дIакхачалехьа, царга гIолла чакхъяла езаш я.

Предприятена смежникаша лоаттаеча бийдалга, комплектующи материалашка хьожаш а ба ОТК болхлой. Хьа чу мел йоагIача продукцега хьожаш бола тIахьожамхой шин даькъа бекъабенна ба. Царех вурийтта саг инженерно - технически отделе болх беш ва.

ТолашагIа бола контролераш ба механически цехера А. Степанова, Н. Карнаухова, В. Сурцева, сборочни цехера А. Ревякина, В. Паненко, № 2 йолча пластмассови цехера Ш. Каракозова, кхыбараш.

ЛаьрххIа оттаяьча графикагIа ОТК болхлоша тIахьожам лоаттабу технологически дисциплина чIоагIъяра. Цунга хьожаш хIара бетта цкъа-шозза рейдаш чакхйоах цар. Уж хьеж станокех, оборудованех, йовхалеи электрически энергех пайда мишта эц. Гучадаьха кхоачамбоацараш сихха дIадахара де дезар дайт.

ХIара цехе болча тIахьожамхоех вIашагIтеха я комплексни бригадаш. Цар баь болх хьагойт мастер волча хьалдоаллача улга тIа.

Бутт массаза боал ю тIахьожамхоша шоай балха итогаш. Цига белгалвоаккх дикагIвола тIахьожамхо, бригада, мастер.

Дукха ха йоацаш яьча итогех «Завода толашагIа йола тIахьожамхо» яха цIи елар механически цехерча контролера Абдурзакова Зурайна. Пхийтта шу да Зурас цу цехе болх бу. Цо хьинаре дакъа лоац юкъарча вахаре а. Из я Старопромысловски райсовета депутат.

— Механически цехе я завода дукхагIа йола токарни, фрезерни, металлах оатхалаш хьаеш йола кхы тайпа станокаш, — аьлар Абдурзаковас, — электрофотографически аппараташта эша оатхалаш гIалат доацаш хилийтар да контролерий керттера декхар.

Завода госприемка начальника Калантаевский Яков Федоровича ОТК балхах, цига къахьегача нахах дувцаш аьлар:

— Цхьаболчарна хет нагахьа госприемка юкъейоалайнча ОТК контролераш ца эшаш санна. Из иштта дац. Уж бецаре тха болх ма хетта дIагIоргбацар. ОТК болхлой фе хилар бахьанце укх тIеххьарча шин-кхаь бетта хьавцача продукцех гIалат даккха мегадац тхона.

Заводе арахецача электрофотографически аппаратий керттерча маьженех цаI я селенированни цилиндр. Кхыйола оатхалаш санна, аппарата дIатIа а ца оттаеш ше къаьстта дIайохьийт из потребителага. ХIанз укх сахьте цу продукцех 97 процент яр паччахьалкхен дикала Знак тIалатташ я. ХIаьта завода къахьегамхоша тIайица социалистически декхар да шу йистедалалехьа цу продукцех 100 процент яр из тайпа Знак тIалатташ хилийтар.

Ца аьлча нийса хургдацар «Электроприбор» завода ОТК отдела болхлой бехкагIа доацаш нийслуча кхоачамбоацарех а.

Дика продукци хьахургьяц из хьаеш йола бийдал, материалаш, комплектующи оатхалаш во хуле. Хала хете а, дукхаза нийслу поставщикаша шоай договорни декхараш леpттIа кхоачаш ца деш. Завода контролераша хьа ца эцаш соцаю во бийдал, материалаш. Долче, производство соцае езача кхоач гIулакх. ХIаьта цо тIахьатетт план кхоачашъелга.

Заводе, хьалха а санна, теркам тIаухийт производстванa интенсификаци яра, къахьегама овсарле лакхъергйола техника балха юкъейоалаяра.

«Электроприборе» дика вIаштIехьъяьккхай Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дизара лерттIа накъабахара йола социалистически яхь. ХIара декаде ю цу яхьа итогаш. Хьалхара моттиг яьккхача цеха дIалу карара кара тела ЦIе байракх, участкана — цIе вымпел.

Х. ЭСКЕРХАНОВ.

ТОЛАШАГIБАРИЙ ЦIЕРАШ ЙОАХ

Шеррача демократизма, принципиальноста, бакъдар гуччахьа дIаоалача, доаггIар цIенхаштта хьадехача хьале чакхйоалаш латт хоржамашта хьалхара кампани. Юстара латтац цу гIулакха Сунженски района къахьегамхой а. Шоай собранешка районни а юртий а Советашка харжара депутаталла кандидаташ увттабара могабу цар шоай дикагIбола викалаш.

Иштта собрани хилар химреагентий Карабулакски завода къахьегама коллективе. Смена чакхъяьнначул тIехьагIа предприяте цIеча уголоке хьагулбелар болхлой, инженерно-технически болхлой, гIулакхера нах. Завода партбюро секретара А. Синчинова гулбеннарашка хоам бир Сунженски райсовета депутаталла цхьа кандидат коллективо оттаве везаш хиларах.

СССР Конституце, хоржамий демократизмо шоашта еннача бокъонех бизза пайда а эцаш кхаь сага цIераш яьхар коллективо — гIишлошъяра даькъе йоккхагIйолча инженера Раевнева Любовь Александровнай, инженера Храмова Наталья Владимировнай, завода директора Лысенко Иван Васильевича.

Кандидатураш ювца йолаьчул тIехьагIа дош дех директора заместитела Мясников Ким Никитовича. Цо аьлар: — Сунженски райсовета депутата кандидаталла вай оттавича бакъахьа ва предприяте директор И. Лысенко. Хьинаре дакъа лоацаш ва из общественни вахаре. Массехк шера райсовета депутат волаш хьавоагIа Иван Васильевич, парте Сунженски райкома член ва. Вай а кхыча харжархой а наказаш, ловраш, предложенеш кхоачашъе цун дикагIа вIаштIехьдаргда, хIана аьлча из болх дика бовзаш, нахаца дувца ховш саг ва И. Лысенко. Вай предприятидаим а планаши социалистически декхарaши кхоачашдеш хьайоагIаш хилара доккха ший дакъа юкъеххухь цо. Цунна тешал деш да ерригача технико-экономически хьокхамех йола карарча шера биъ бетта план вай кхоачашъяь хилар. Планал совгIа арахийцай лакха дикал йола 56 тонн химически реагенташ.

Цо дийцар дизза хьал а лоацаш, директора принципиальностах, дикача оамалех, цун хьинарах дувцаш къамаьл дир И. Касаковас. Кандидатураш йийцачул тIехьагIа яьча итогаша хьахьекхар Сунженски райсовета депутаталла кандидат завода директор **Лысенко Иван Васильевич** оттаваьлга.

Районни Совета депутаталла цхьа кандидат оттаве везаш бар «Западная» яхача коа тIара оалхазараш леладеча фабрика къахьегамхой а. Цох хоам бир ше собрани хьаеллаш профкома председатела Л. Володяевас.

Хоржамий демократически юхьигех бизза пайда а эцаш, Сунженски райсовета депутата кандидаталла оттавара виъ сага цIераш яьхар наха. Царна юкъе бар йиълагIча цеха бригадир Т. Исаев, птичница Р. Базалевич, фабрика керттера инженер Т. Марзабеков, предприяте директор М. Абуев.

Дукха дIайха дешаш аьлар наха хIаранех, дийцар цар хьинарах, производстве доахача толамех, цар вахара позицех, оамалех. Цунца цхьана белгалдаьхар царгара дувла гIалаташ, кхоачамбоацараш. Уж ледарлонаш дIаяхара уж тIа а хьийхар.

Дерригача къамаьла тIадам оттабеш хилар птичницас Р. Базалевича аьннар.

— Вай райсовета депутата кандидаталла фабрика директор М. Абуев оттавича бакъахьа хет сона, — йоахар цо. — Дикка ха я цо фабрике болх бу. Бригадирагара предприяте кулгалхочунга кхачалца — иштта ба цун къахьегама никъ. Нахаца та, царца дувца ховш саг ва из, цар хьаштий даим йоакхо ю, шийна могаш дола гIо де, халача хана хIаравар хьаллаца кийча ва. ГIулакх дизза кхоачашделга цIенхаштта хьадех эггара хьалха шийгара, тIаккха нахагара. Хьинаре дакъа лоац цо общественни вахаре а. Цудухьа цун кандидатура хьаллацара тIахьех аз залера хIаравар.

Болхлочо яь предложени наха къоабалъяьлга хьахьекхар голосоване итогаша. ДукхагIчар хьал а лоацаш, Сунженски райсовета депутаталла кандидат оттавара могаваьв фабрика директор **Абуев Мамед Мовлдинович.**

Иштта къахьегама коллективай собранешка райсовета депутаталла кандидаташ оттабара могабаьб бувзама районни узла болхло **Оздоева Хьусейна Мадина,** XX партсъезда цIерагIча колхоза доярка **Амриева Заьлмаха ПаьтIамат,** кхыбараш.

21 ИЮНЬ ХОРЖАМАШТА НАКЪАДОАХАШ

ГОСПРИЕМКА: СЕЦАЮ ДЕГIАУХАЛГА СИХДАРА

Дукха ха йоацаш хинна хIама: болх ца беш сецай мухь кхухьа низ бола автомобилаш арахецача «КамАЗ» яхача вай мехка эггара йоккхагIйолча производственни объединене керттера конвейер. Электронни табло цу сахьата минусаш хьахьокха йолаелар — сацарах объединенена хула зе. Фуд хиннар? Энерги хьа ца яйташ соцаьй? Цхьан участке хIама телхад? А, сборке хьачуйоагIача узлех цаI брак йолаш хиннай. Брак а из хьахилара бахьанаш а сиха гучадахеи дIадахеи деза.

ХIаьта из делга дIадийхар кердача службас — дIадахача шера укхаза миштай хьажа юкъейоалаьча продукце госприемкас. Шу доладеннача хана денз мехка эггара тIехйола продукци арахецача цхьа эзари ах эзари предприяте дIайолаелар паччахьалкхен приемка.

Фу служба я из мехка тахан дукхханеша ювцаш яр? Цул совгIа цхьабараша йоах: фу маIан да центре, министерствашка производствана доал дара аппарат кIезиг а яь, из моттигашка дукхагIа хилийтара? Цхьабараш шек ба: фу пайда бергба цу кхы тIа оттабаьча тIахьожамо? Бакъда дукхагIбараш из могабеш, беркат даргхиларга дог доахаш ба: хIаа, из гIулакх чIоагIа эшаш, динза даргдоацача даьнна деш да, бакъда кхыча, цIена экономически дарашца цхьана производствана воздействи юлургья цунна, продукце дикал лакхъе новкъостал дулургда.

ХIаьта хIара предприяте йолаш ма йий тIахьожама служба. Хила а хиннай, йолаш а я. Цу «КамАЗ-е» цунна юкъе ва пхи эзар саг. Цар шоай аргIана кулгалду эзараш долча документашца, эггара хьалхарча аргIана стандарташца — производственни балха массе а тайпашта. Иштта дале а дукха ха я цу «цIагIарча» тIахьожама шин кхоачамбоацарех дувца. Хьалхара дар да из доазув оттадаь, алхха даь даьначун мара мах бе йиш йоацаш хилар. Вешта аьлча во баь болх е издели хьа ца эцар, бакъда иштта дар хургдоацаш хIама дац цо. ШоллагIдола кхоачамбоацар да из тIахьожам предприяте ший йолча службех цаI хилар. ТIахьожамхо юридически цхьаннена каравеце а, юкъарча кассас, кхыдола социальни гIулакхаш хьадоагIа моттигаш юкъахиларо, хIаьта юххера а, «завода юкъарча патриотизмо» цхьа къаьстта влияни ярагIа болх е издели ца эца — решени ер.

Керда служба, цкъа-дале, предприяте кулгалхошта цхьанна а хIаман теIхь карайц, духхьал СССР стандартий Паччахьалкхен комитета мара. ШозлагIа-дале, цун декхараши бокъонаши моллагIболча тIахьожама службачул гаьнагIа кхоачаш я. Цо узлаш, изделеш, царна дола документаци дикал лоха йолаш да аьнна дIаяздарал совгIа, заводской тIахьожама служба, специалисташ юкъе а озаш, кхоачамбоацараш дIадахара болх вIаштIехьбоаккх. КхозлагIа-дале, цунна юкъебахаб шерра полномочеш йола бокхий специалисташ. Цар кхыметтел производство соцае а йиш я, цо тIаккха производственникаш е брак сихха дIаяккха езача е дерригa алапи довргдолча овттабу.

Гой ер аьлар цу хьакъехьа СССР стандартай Паччахьалкхен комитета председатела Колмогоров Георгий Дмитриевича:

— Госприемка вIаштIехьъяккхарца, мадарра аьлча, промышленносте революци е езаш йола эргалоний архимедов рычаг болх бе йолаялийтай. Де яхаш кхайкадечара, хила ма доагтIара, къахьегама дикала воздействи яра бокъонца йолча формашка довл вай.

Госприемка юкъейоалаяр — из «шолха тIахьожам» бац. Принципиальни йола керда вай хана кхы а дикагIа йоагIа цун система я. Цхьан хIамана тIаберзабаь болх а беш, заводской тIахьожамеи госприемкаи болхлоша цхьаннеша даьр вокхар хьалхадахац, вIаши хьалдуз цхьа хIама.

Боккъала аьлча, тахан продукце дикалца ювзаенна къоастаянза йола геттара дукха проблемаш хьаIайнай. ГIулакхаш бокъонца тоадергда хIанз хьаеш йолча боахама механизма кердача цаI йолча системас. Вай хьаьдда кулгалдара административни йолча методашкара экономически методашка довл. ИшттачагIулакхага вай довлаш Iехавулургвоаца, «барта воалалургвоаца», эггара маькара, эггара цIенхаштта вола тIахьожамхо потребитель ва. Вешта аьлча хьаеш я мегаргйоаца, хоатташ йоаца продукци арахецийтаргйоаца боахам лелабара механизм. Иштта йола механизм хьаеш эшаш я госприемка — эргалонаш яра новкъарле еш йола хьахинна латта практика: традицеши оамалаши, юххера а, психологи йохае езаш йола боахам лелабара йолча кердача системага довлара юкъа боагIа бустам.

Ше юкъейоалаяьча хьалхарча кIирашка фу хьахьекхар госприемко? Сурт цхьатарра дац. ГIулакх массанахьчул а дикагIа да хьалха а дикал лерттIа хиннача, хIаьта иштта цхьана хIаманга дог ца доахаш, балхага кердача тайпара кийчъеннача предприятешка. Бакъда кIезига моттигаш яц коллективаш воча хьал тIа этта. Масала, Белоруссе доакъара баьцаш чуэца комбайнаш еча «Гомсельмаш» объединене ведомственни йоацача приемкага бовлара кийчо еча юкъагIа корректировани яь 500 гаргга технологически процесс укхаза хинна йоллаше а. ер шу дIадолалуш цхьа комбайн хилланзар эггара хьалха хьагойташе а хьанийца, хIаьта из коллектива пайдашта, цун хьала тIера даьннар да. Бирса дий? Бакъда тахан кхы бола никъ бац.

КIезига моттигаш яц хьалхара гIа боаккхаше а кердадар продукце дикал лакхъяра гIо дара меттел ше латтачара меттахьа ца доалаш. Цунна цу сахьата теркам тIабахийтар кепайоазоно. Цу хьалхарча кIирашка баьча балхах бухсоццаш хьахиннар Iома а даь, правительствас декхарийла йир министерствашиведомстваши, СССР Госстандарт, центральни экономически органаш, Iаьдала моттигера органаш декхарийла я госприемка вIаштIехьъяккхара эша дерригa гIулакхаш де, кердa гIулакх чIоагIдара эггара хьалха ведомственность, формализм, каьхаташ Iоаделга дIадаккха.

Сенна дувцаргда, кердадар хулаш да дукхагIча даькъе лазар а деш. Иштта масал а доаладаь дIадоладелар вай дувцар а. Бакъда къаьгга да: иштта дола соцамаш доацаш тахан дегIаухилга сихдулургдац.

Руслан ЛЫНЕВ, (АПН).

ТАРОНАШ ЛЕХАЙ

Шалински района г. Аргунерча ОПХ-а хий детташ 849 гектар лаьтта да. Цу тIа фуна лаьрхIа кхею тайптайпара юртбоахама культураш, гурахьа дIадув на бола ялат, баьцадаараш, хьажкIаш. Царна тоъал хий диллларах тийша ба хургбола хьувкъам. Алханчуртски канал чакхдоаллача из боахам боландаь, кхоачам боллаш хий дIакхачац цунга. Техникага цхьан сменагIа болх байттал мара хий хилацар.

ХIаьта а из кхоачамбоацар дIадаккхара таро лехай укх шера цу боахама гидротехника С. Мелаева. Канала чура кхашка хий хьатIадоагIача, догIан хьисапе из тохаш йола ДДА-100 яха низ бола ши агрегат оттаяьй цо, юхедисачох пайда эцара ДДН-70 яха догIан хьисапе хий детта кхы а цхьа агрегат оттаяьй. Цу тайпара, шоашта хьакхоачача хих кIезигагIа дале 90 процент кхашка тох, хIаьта хьалха из хьокхам 60 процентага а дIакхачацар.

Цхьадолча боахамашка бийсана хий тохаш доацандаь, цу хана къаьстта а дукха доагIаш хул из канала чу. Цудухьа кхаь сменагIа къахьег наха а технико а хий тохача.

Боахама кулгалхой къаьстта раьза ба хий тохача механизатораштa С. Муртазалиевна, С.-Х. Газдиевна, С. Бейтерса, хий дIакъувлаш а хьахецаш а болча П Чавала, М. Хасановна. Норма 0,6 гектар йолча, сменагIа юкъера лаьрхIача 1,3 — 1,4 гектара хий тох цар.

Кхашка хий дуллача цу боахамгара масал эца деза кхычар.

Х. МАГОМЕТОВ.

Редакце дена письмош

ХИЙ ДАЦ...

Хьамсара редакци, дукхача инстанцешка аз яздаьча письмой чулоацам цаI ба — тхо дахаш долча Назрановски района ГIази-Юрта хий дац. Массехк шу - да тхога хий хургда, яхаш каьхаташ уха. ТIеххьардар денад Центральни телевиденера. 1987 шера из гIулакх чакхдоакхаргда, аьнна да пардга дIакхаьча районерча кулгалхой жоп. Тхона-м хетац из укх шера а йистедаргда, аьнна. Цу хьакъехьа хIанзалца хьадеш цхьаккха хIама дац.

М. МУТАЛИЕВ.
ГIази-Юрт.

...ХИЙ ЧУУХ

Со а са дезал а дахаш да Назране Московски улицагIа № 11 йолча цIагIа. Тха квартира (№ 9) пхелагIча этажа тIа я. Укхаза дахаш да тхо 1977 шера денз. 1980 шера денз тховнах догIан хий чуух тха квартире. Массе хана цIеношка тIоадал латт, бераш цамогаш хул, пенаш Iаьржденнад.

Укх цIеношка бахаш бола нах а со а дуккхаза ихад коммунхоза кулгалхой болча. Бакъда, 6 шу даьннад цар тхо «тахан - кхоана», яхаш Iехаду.

НГIАССР ЖКХ министерстве каьхат дахьийтадар оаха. Тха цIен тхов тоабаьб, аьнна жоп делар района ЖКХ кулгалхоша министрага. ХIаьта из тоабаьбац. Цул совгIа, цхьайола конструкцеш дIаьха, юхебисар а толхабаьб...

И. КОКУРХОЕВ.
г. Назрань.

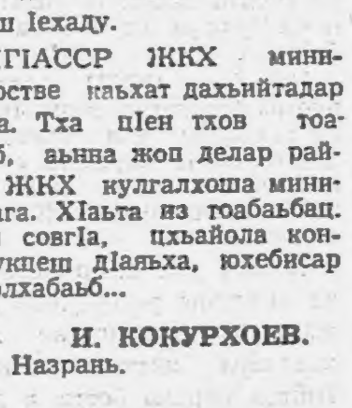

Водителаша кхерамзлен бокъонаш телха ца яра, наькъашка хатараш ца хилийтара чIоагIа лоархIам болаш да рейсагIа уж арабовлале лорашка гIолла чакхбовлар. ХIара предприятешка я медицински пункташ. Цу тайпара пункт я Грознерча центральни автовокзале а.

Дика йовзаш я укхаза медицински сестра Остаевз Заира. Цхьаккха даккха хIама доацаш бу цо ший болх.

СУРТА ТIА: З. Остаева «Грозный — Орджоникидзе» яхача маршрутагIа лелача автобуса водителa М. Абубакарова могашал мишттай хьожаш йоалл.

З. БАТЧАЕВА сурт.

Даьхе йовзара наькъаш

Школьни туризм — дукхьал дешархой салаIар дикагIа вIаштIехьдаккха деш гIулакх да аьлча нийса дац. Цо дукха лу бераштa: дегIа физически низ алсамбоакх, халонашта сатоха Iомаву, кердадар довзийт, патриотически уйлаш дIачIоагIъю. Цхьабакъда туризм кхы Iа яха дог раьза долаш тIаэцац школерча кулгалхошеи дешархошеи. ХIана? Жоп цаI да — хатар ма хуладалар яха позици я цар.

Иштта хетар цаI да, школьни реформа керттерча лостамаша дIадехар кхыъкхе да. Цига туризм дешархой вахарах дIакъоастаде йиш йоаца дакъа лаьрхIад. Ховш да цхьаккха реформа шишегIа дIа ца йодалга, из чакхйоаккхараши кхоачашъераши хьинар дола, шоай балхах дог лаза, халонех бIу ца къожабу нах ба.

Иштта ба ала йиш я Грознерча № 7.15 йолча юкъерча школа хьехархоех Долбина Галина Ивановнах, Лодянова Лидия Александровнах, кхычарех. Уж къехкац туристически наькъашка нийслуча халонех. Физкультура урокашка, секцейи кружокийи занятешка цар дешархошта Iомаю тайп-тайпара тIехьагIа накъаяргйола говзалаш: мухаленашка, урхенашка, чIожашка, хьунашка лелар, палатка дIаоттадар, цIи ювзар, кхача кийчбар, медицински гIулакх де Iомадаьр практике дIачIоагIду.

Масала, дукха ха йоацаш С. М. Кирова цIерагIча парке туризма техниках йола городера яхьаш чакхъяьлар. Цига дакъа лоацаш яр дуккхача школай коллективаш. Котало яьккхар Ленински района викалаша. ДикагIчар цIераш яха лов сона. Уж ба № 7 йолча школа дешархой Долбин Андрей, Морозов Саша, Слесарев Олег. КIизига низ дIабеланзар котало яккхара № 15 йолча школа викалаша Хачукаев Iадлана, Дикаев Ризвана, Алдаев ИсмаIала, Гесс Иринас.

Белгалъяккха безам ба № 32 йолча школа хьехархочо З. З. Абубакарова кулгалду команда а. Цун доакъашхой Чахкиев Рамис, Шаипов Руслан, Бочкарева Таня, кхыбараш туриста говзалаш дика йовзаш ба.

Цхьа кIира хьалха Черноречьерча хьунагIа хиннача районни яхьашка дакъа лаьцар бераша. Ди йоачан йолаш а шийла мух хьекхаш а дар. Цхьабакъда, цо юхатоханзар къона туристаш.

Цхьабараш из иштта долаш дика хеташ а бар. Хьанна хов бокъонца болча наькъагIа арадаьлча малагIа хаоттам хул?

КIоага тIа гIолла такхарг муш тессар, «ушал» корайир, палаткаш Iоттае еза моттиг белгалъяьккхар. Къовсам дIаболабалале хьалха лоацца линейка хилар. Ленински района пионерий ЦIен методиста Ищенко Валентина Александровнас дийцар командашта хьалхашка латтача декхарех, кхадж тессар. Яхьаш дIа а йолайир, ерригача этапашка массарел дикагIа ха а гойтар № 15 йолча юкъерча школа коллективо. Цунна елар кара-кара тела кубок а.

ТIеххьара, бераштa эггара дезаденнар — берригаш цхьан моттиге гулбелар. Ала бувлаш йоагача цIер тIа кхехкаш чайникаш яр. «Котбаьнарашен», «нйшарашен» цхьана мелар дIайха мерза чай, сакъердаме хIамаш дийцар.

Цхьа ди мара дацар из, хIаьта дегагIоз йIаьххача хана йицлургйоацаш дег чу южаш яр.

М. ТУТАЕВ.

Хьалхара гIа баьккхаб

Кхо шу хьалха дар из. Л. Н. Толстоя цIерагIча Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен университета преподавателa С. Л. Татаева бадминтона секце дIаязвала ловш вар физвоспитане кафедре хьавола аьнна объявлени хьалтехар. Эггара хьалхарчарца ера укхаза Нефедова Марина.

— Цу хана хьалхарча курсе мара яцар со, — дувц цо. — Спорт йовзацар. Цхьабакъда, объявлени бIаргаяйча дIаязъяла лаьрхIар.

Дукха ха ялале спорте хьалхара толамаш даха йолаелар йоI. Город Еревана приз яккхара хетаьча Ерригсоюзни яхьашка дакъа лаьцар цо а цун командацарча новкъосташа а. Цига гулбеннабар вай мехкара дикагIбола бадминтонисташ — СССР, РСФСР, союзни республикай чемпионаш, тайп-тайпарча турниращка котало яьккха спортсменаш.

ТIехдика техника гойташ дIайнхьар яхьаш фусамдаьша, Прибалтикерчен Грузерчен викалаша. Геркам тIаозаш дар вай лоалахой Махачкалерча, Орджоникидзерча спортсмений ловзар. Къонача Нохч-ГIалгIайчен командана маганзар йоккха опыт йолча царна духьаллатта. ХIаьта а из турнир вай мехкахошта говзала дика школа а хинна дIаэтталга цхьаккха шеко яцар.

Балминтон — сиха ловзар да. Спортсмена укхаза техникал совгIа, низ эш. Ерригa уйла толам банкхара тIаерзаяь ца хилча пайда бац. Из кхета а деш, кIира диазза тренировкашка ух Марина. ТIаккха дешар? Математика факультета йиълагIа курс чакхъяккха дукха ха йисаяц. Дика дешаш а общественни вахаре хьинаре дакъа лоацаш а хьайоагIа Нефедова, иштта йоах цун преподавателашеи новкъосташеи.

— Спорт дукхдезаш саг я из, — йоах тренера С. Л. Татаева. — ХIара дийнахьа лакхлуш йоагIа цун говзал. Кастта спорта мастера норматив по кхоачашъергхиларах шек вац со.

ХьалхагIа сага йий а ца хайна, Нохч-ГIалгIайче бадминтона школа дика дIаяйзай вай мехка тайп-тайпарча городашка. Маринаца цхьана яхьашка дакъа лоацаш ба Крикорьян Наташа, Драганов Игорь, Холмин Игорь. БархIнена спорта мастералла кандидат яха цIи еннай. ГIадувгаш да бадминтонистий мугIараш тIа-тIа шерлуш хилар а.

Дукха ха йоацаш Йошкар-Ола яхача городе «Буревестник» ДСО Российски совета чемпионате баха хилар вай спортсменаш. Укхаза бIаь совгIа йолча коллективана юкъе борхIлагIа моттиг яьккхар цар.

— Цох кхоачам баь Iе лаьрхIа дац тхо, — аьлар М. Нефедовас. [illegible]

Т. СОКОЛОВА.

ДЕГА ТОАМ БУ ФИЛЬМ

Дега тоам беш салаIа, пайда болаш ха дIаяхьа, юххера а дикача кинокартинага хьажа безам болаш шоаш дале, «Юбилейный» яхача кинотеатре дувла. Укхаза шоана гургда режиссера Шахназаров Карена «Курьер» яха фильм.

Малав цу кинокартина керттера турпал а хинна дIаэтта курьер? ХIанзарча хана ший тайпара викал, дуккха довзаш, ховш, ше гонахьарчох Iа яха вашаш вац, аьнна алийта гIерта кхувшвоагIа кагирхо.

Атта дац къона хила — цунна тешал деш керда картина. Цун режиссер К. Шахназаров вайна вовз хьалха республика экранаштIа гойтача «Гаграшкара Iан сайре», «Тхо джазера да» яхача фильмех.

Фильма титрашкара оаш ешаргъя укх актерий: Басилашвили Олега, Чурикова Иннай, Панкратов - Черный Александра цIераш. Цхьабакъда, уж цIи хеза актераш бац вай керттера теркам тIаозараш. Къона бараш ба — Дунаевский Федор, Немоляева Анастасия. Шеко яц цар киноискусстве шоай моттиг дIалоацаргхиларах.

Теша лов керда картина чIоагIа дезалургда зрителашта, кагирхошта шоай вахара никъ лаха накъа а даргда аьнна.

Л. АМИРХАНОВА,
«Юбилейный» яхача кинотеатра методист.

ХЬАМСАРА КХАЛНАХ!

Шоана лаьрхIа «Промтовары» яхача розничный торговий объединене Ростекстильторгаца цхьана 12 маера — 15 маега кхаччалца боамбе-каьхата кIадаш дохкара выставка чакхйоаккх.

Тха тикашка шун эца таро хургъя ахкан замалахьа эшаш дола бес-бессара боамбе-каьхата кIадаш, басма, алтаз, иштта кхыдараш.

Тикай адресаш:
14 йола «Все для шитья» Победа пр. 10, № 79 йола «Юбилейный» — Тухачевски ул. 1.

«Промтовары» объединени.

ЭЦАРХОЙ ТЕРКАМГА!

Дувла тха № 18 йолча «Березка» яхача тика тIа (Заветы Ильича ул. 183). Цун болхлоша шуга хьокхаргъя хрусталя изделей ассортимент: салатницаш, зизашта лаьрхIа вазаш, конфетницаш, оаркхош, фужераш, рюмкаш.

Швейни товарий секце йохкаш я мода лостамагIа хьаяь бе-бе размерех йола маIача наьха костюмаш.

«Промтовары» объединени.

КАГИЙ НАХИ МЕХКАРИЙИ!

№ 7 йолча «Электрорадиосвяза» юкъера профессионально-технически училище деша хьех шо ер специальносташ Iомае:

1. Сердалан сердал телча сеташтен вола электромонтажник. Силови сеташтен электрооборудованенен вола электромонтажник.

8, 10 класс яьккха бола кагий нах.

2. Городской а юртара а телефонни бувзама станцеш оборудованеца гIулакх дара вола электромонтер.

8, 10 класс яьккха бола кагий нахи мехкарийи.

3. Кабельщик-спайщик.

Советски Эскаре гIулакх даь баьнна кагий нах.

4. Городашта юкъерча телефонни бувзама телефонист.

8 класс яьккха бола мехкарий

5. Телеграфист.

8 класс яьккха бола мехкарий

6. Бувзама оператор, почте гIолла хIамаш дIакхухьийташ а кепайоазон средствай сортировщик.

8, 10 класс яьккха бола кагий нахи мехкарийи

7. Радиоэлектронни аппаратуранен приборaштен вола монтажник.

8, 10 класс яьккха бола кагий нахи мехкарийи

8. ЭВМ оператор.

8, 10 класс яьккха бола мехкарий

8 класс яьккхачар деша деза — 3 шера (цу юкъа юкъера образовани а эц цар).

10 класс яьккхачар — 1 шера деш.

10 класс образовани а йолаш училище дIайийцараштa 30 сом стипенди тел, тIехдика дешачарна — 37 соми 50 кепиги лу.

10 класс яьккхача электромонтажника, кабельщик-спайщика профессеш Iомае дIайийцача дешархошта базови предприятеша кхы шоашкара 46 сом стипенди лу. Дешархой производственни практике болча хана цар хьадаьккхача алапех 50 процент царна дIалу.

8 класс яьккхача электромонтажника профессех дIайийцача дешархошта иштта 20 сом лу.

8 класс а яьккха деша дIайийца дешархой паччахьалкхено Iалашбу.

Училище дика общежити я.

Деша отташ ер документаш хила деза:
1. Заявлени.
2. Вахача моттигера справка.
3. Медицински справка 086/У формагIа.
4. Образовани хиларах дола документ.
5. Деша ваьгIача моттигера е балхара характеристика.
6. Сурташ 3х4 см. (6 сурт).

Училища адрес: г. Грозный, Харьковски ул. 16. СПТУ-7. Номераш 1, 14, 18, 24 йолча автобусашца «Крупскаяй цIерагIа ДК» остановке кхаччалца ваха веза.

САЛОIАЧА ДЕНОШКА

ШОАТТДИ

С. М. Кирова цIерагIа культуран салаIарен парк. 9.00. Болх беш я аттракционаш. 10.00. Советски эстрадни иллеш. 12.00. Массови ловзараши викторинаши. 14.00. Екаргъя духовой оркестр. 15.00. Республикански школьни художественни самодеятельноста хьажар. 18.00. ЧИГУ клуба художественни самодеятельноста концерт. 19.30. Дискотека. 20.00. Хроникально-документальни фильмай демонстраци.

В. И. Ленина цIерагIа ДК. «Грознефтеоргсинтез» производственни объединене кагирхой салаIара сайре. 19.00. «ВIашагIкхетар» яха дискотека.

Сердалон болхлой ЦIа. 10.00. «Рукодельница» яхача клуба выставка. «Тамашийна орг». 16.00. Кагирхой салаIара сайре. «Хьа мукъа ха».

«Красный молот» завода ДК. 9.00. Берий бальни халхарий кружок. 12.00. «Взвейтесь кострами» яха кинолекторий. 17.00. Гитара лакха Iомалу. 18.30. Кагирхой салаIара сайре.

Пролетбата цIерагIа ДК. 17.00. «Нефтяник» яха клуб. «Професси хорж». 18.00. Дезала салаIара сайре.

«Оргтехника» объединене ДК. 16.00. Къонача харжамхой сайре. 17.00. Игротека.

М. Горьке цIерагIа клуб. 16.00. «Закони вайн». Радиоуниверситет.

КИМ-а цIерагIа клуб. 11.00. «Атеист» яха кинолекторий. 19.00. Кагирхой салаIара сайре.

Маьхк еча комбината клуб. 12.00. «Дин коммунистически морали». Беседа. 12.00. «Говза кулгаш» яха клуб.

С. Орджоникидзе цIерагIа стадион. 9.00. Футбол ДСО «Труд» спартакиада.

КIИРАНДИ

В. И. Ленина цIерагIа майда. 18.00. Грозненски гарнизона духовой оркестра концерт.

С. М. Кирова цIерагIа культуран салаIарен парк. 9.00. Болх беш я аттракционаш. 10.00. Сийлахьча Октябра 70 шу дизара хетаяь кхокхарчий выставка. 10.00. Республикански школьни художественни самодеятельноста хьажар. 16.00. «КПСС советски общества социально-политически дегIаахарах». Лекци. 17.00. Нохч-ГIалгIай госфилармоне артистий концерт. 19.30. Брейк-динса халхархой хьокхара выступленеш. 20.00. Хроникально - документальни фильмай демонстраци.

В. И. Ленина цIерагIа ДК. 11.00. «Фаьлгийи приключенейи дунен тIа» яха клуб. 14.00. «Сийг» яха кхувшбоагIарий клуб. 19.00. «ВIашагIкхетар» яха дискотека.

Н. К. Крупскаяй цIерагIа ДК. 9.00. Авиамоделироване кружок. 15.00. «Къона ленинец» яха кинотеатр. «Iалам деза. Даьхе еза» яха беседа. 10.00. «Итале музыка» яха дископрограмма.

С. М. Кирова цIерагIа ДК. 12.00. «УнахцIено» яха клуб. 16.00. Игротека. 18.00. Кагирхой салаIара сайре.

Сердалон болхлой ЦIа. 11.00. Музыка езарий клуб. 12.00. Филателистий вIашагIкхетар. 12.00. Халкъа халхара кружок. 14.00. «Малх» яхача берий хореографически студе хьех вай. 13.00. Ритмически гимнастика. 16.00. Халкъа кагирхой театр.

«Красный молот» завода ДК. 9.00 Барзкъаш дахен теген Iомалу. 10.00. Берий бальни халхарий кружок. 12.30. «Дуне цхьан кIирагIа». Обзор. 13.00. «Космонавт» яха берий кинотеатр. 14.30. «Вай — советски мехка пионераш!» яха суртий конкурс.

Пролетбата цIерагIа ДК. 14.00. «Светофор» яха киноклуб 16.00. «Къонача дезалий» клуб. 20.00. Кагирхой салаIара сайре.

«Динамо» стадион. Футболах РСФСР физкультура коллективий командашта юкъера чемпионат. 17.00. «Динамо» (Грозный) — «Пищевик» (Дербент).

«Локомотив» стадион. Футболах РСФСР физкультура коллективий командашта юкъера чемпионат. 17.00. «Локомотив» — «Урожай».

Гороно СДЮСШОР стадион. Футболах РСФСР физкультура коллективий командашта юкъера чемпионат. 13.00. ЧИТО — «Монтажник».

Пос. Черноречье стадион. Футболах РСФСР физкультура коллективий командашта юкъера чемпионат. 16.00. «Нефтехимик» — «Спартак» (Гудермес).

«Старогрознефть» НГДУ стадион. 9.00. Футболах ДСО «Труд» спартакиада.

Редактор
О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

16 МАЙ

I ПРОГРАММА

7.00 — Iуйранара зарядка. Мультфильм. Музыка.
7.30 — «Ха».
8.00 — Багирера цIен. Ашхабадера передача.
8.25 — «Парни на обочине». Телевизионни художественни фильм. 4-гIа сери.
9.25 — «ХIана, сендухьа». Бераштa йола передача.
9.55 — Болама кхерамзле.
10.25 — Дунен халкъашта юкъера музеяй Ди.
11.00 — Ца малар — вахара норма.
12.00 — «Из лаьттан са...». А. С. Пушкина дIаяздаь халкъа иллеш.
12.55 — Массанена а хIаранена а. «Вокххача сага новкъостал хьан дергда?» Социальни новкъостала керда тайпаш.
13.40 — «Лейтенант «Шмидт». Телевизионни журнал.
14.30, 19.20 — «Кердадараш».
14.50 — Керда комбайн. «Ростсельмаш» завода «Дон — 1500» яхача комбайнах.
15.50 — Гушдар — теша хала дар».
16.50 — Киноафиша.
17.25 — Вай цIа.
17.55 — Мультипликационни фильмаш: «Хьастам», «Цун сийленах бола фаьлг».
18.25 — ТелетIий СССР — США. (Москва—Атланта—Лос-Анджелес).
19.25 — СИЙЛАХЬЧА ОКТЯБРА ЮБИЛЕЙГА. Исторен довргдоаца мугIараш. «Отряд». Художественни фильм.
21.00 — «Ха».
21.40 — ШОАТТДЕН САЙРИЙНА. «Илли, дагалаттар, безам». Музыкальни передача.
23.20 — Дунен велогонка. ЧССР-ра передача.
23.35 — «Ах бийса ялалехьеи яьлчен». Информационно-сакъердаме передача.

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйранара гимнастика.
8.15 — «Сказ про «Царицу Ваз». Телевизионни документальни фильм.
8.35 — Ритмически гимнастика.
9.05 — «Iуйранара почта». Музыкальни передача.
9.35 — Дунен художественни культура. Къаьнарча Греце искусство.
10.05 — Карельски телевиденеи радиои симфонически оркестра концерт.
10.35 — «Пятьдесят на пятьдесят». Субтитраща художественни фильм.
12.05 — «Литературах ду къамаьлаш.
13.20 — СИЙЛАХЬЧА ОКТЯБРА 70 ШУ ДУЗАШ. Халкъа театрий фестиваль. Г. Мусрепов. «Безамах йола поэма». меттала). М. Ауэзова цIерагIча казахски Паччахьалкхен академически театра фильм-спектакль.
13.25 — «Нохч-ГIалгIайчен кIира».
15.35 — «Дешархо» (гIалгIай меттала).
16.05 — «Нийсархо» (нохчий
16.35 — БЕЛОРУССКИ ТЕЛЕВИДЕНЕ ПРОГРАММА.
17.55 — Баскетбол. Ю. А. Гагарина сийна хетаь дунен халкъашта юкъера турнир. МаIанах. СССР сборни — КНР сборни. 2-гIа тайм. Вильнюсера трансляци.
18.40 — «Экрана ашараш.
19.05 — Киножурнал.
19.20 — ДОТТАГIИЙ ЭКРАН. «Алатау ашараш». Казахски телевидене программа.
19.55 — Хоамаш. Реклама.
20.00 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!»
20.15 — Тенниса урок. 1-гIа передача.
20.30 — Стендови латар. Дунен кубок.
21.00 — «Ха»,
21.40 — «Миргород и его обитатели». Телевизионни художественни фильма премьера. 1, 2-гIа сереш.
23.55 — «Кердадараш».

17 МАЙ

I ПРОГРАММА

7.00 — Iуйранара зарядка. Мультфильм. Музыка.
7.30 — «Ха».
8.00 — «Мелочи жизни». Телевизионни документальни фильма премьера. Бытовой гIулакхаш деча предприятей балхах.
8.30 — Ритмически гимнастика.
9.15 — «Спортлото» тираж.
9.30 — «Будильник».
10.00 — «Аз гIулакх ду Советски Союза!»
11.00 — «Iуйранара почта».
11.30 — «Никъберий клуб».
12.30 — «Ашарий киоск».
13.00 — «Юртара сахьат».
14.00 — «УнахцIено».
14.45 — «Фаьлг болча хьоашалгIа». «ЦIи, хий... цIаста трубаш». Художественни фильм.
16.10 — «Кердадараш».
16.15 — Паччахьалкхен Центральни Концертни зале Узбекистана искусствай говзанчийи творчески кагирхойи концерт.
18.00 — Дунен халкъашта юкъера панорама.
18.45 — ЦТ экрана тIа духхьашха. «Сыщик». Художественни фильм. 1, 2-гIа сереш. Перерыв йолча хана (19.30) — «Кердадараш».
21.00 — «Ха».
21.40 — Концертни студе Останкино СССР лакхерчен юкъерча специальни образоване министрца Г. А. Ягодинца вIашагIкхетар.
23.10 — «Кердадараш».
23.15 — «Футбольни обозрени».
00.00 — Дунен велогонка. ЧССР-ра передача.

II ПРОГРАММА

8.00 — Зарядка е дIаотта!
8.15 — «Хьасташ».
8.45 — «Советски спорт». Киножурнал.
8.55 — П. И. Чайковске музыкан ди.
9.40 — ВОЛГОГРАДСКИ СТУДЕ ТЕЛЕВИДЕНЕ ПРОГРАММА.
10.40 — П. И. Чайковске балетни театр.
11.50 — «Эрсий къамаьл».
12.20 — П. И. Чайковский. Симфонически оркестра лаьрхIа № 3 йола сюита.
13.05 — «Дунен кагирхойи».
13.40 — П. И. Чайковске операшкара Пушкински сурт-сибаташ.
14.50 — «Советски культура фонд. ГIулакхаши планаши».
15.50 — П. И. Чайковский. «Манфред» яха симфони.
16.55 — Баскетбол. Ю. А. Гагарина сийна дунен халкъашта юкъера турнир. МаIанах. СССР сборни — «Марафон» (США).
18.40 — «Даьхен хьамсара цIераш». Iилма-довзийтара фильм.
19.00 — П. И. Чайковске романсаш кхоачашъю С. Я. Лемешева.
20.00 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!» «Сабарде Iа». Мультипликационни фильм.
20.15 — Спортивни программа: Истола тIа ловза теннис. СССР кубок. Стендови топ кхувсар. Дунен кубок.
21.00 — «Ха».
21.40 — «Доазол дехьарча фильма экран». «Прокаженная». (ПНР).

18 МАЙ

I ПРОГРАММА

7.00 — Iуйранара зарядка. Мультфильм. Музыка.
7.30 — «Ха».
8.05 — «Футбольни обозрени».
8.50 — «Сыщик». Художественни фильм. 1,2-гIа сереш.
11.00, 16.00 — «Кердадараш».
16.15 — «Эрсий къамаьл».
16.45 — «ХIана, сендухьа». Бераштa йола передача.
17.15 — «Кердадараш».
17.20 — Дунен халкъашта юкъерча музеяй Денга. Телевизионни документальни фильмаш: «Суриков волча Пензе», «Мастеращца вIашагIкхетар», «Мгновения музейной тишины».
18.00 — «Сихдар». Преме мах... Эргалоний хьалашка А. В. Ухтомске цIерагIча юртбоахама машинаш еча завода балхах. (Московски область).
18.30 — Футбол. СССР чемпионат. «Комсомольская правда» газета призах сезона Кубок. «Торпедо» — «Динамо» (Киев). Перерыв йолча хана (19.15) — «Тахан дунен тIа».
20.15 — Кубански гIазгIалкхий Паччахьалкхен хора хетаь передача.
21.00 — «Ха».
21.40 — «Вай бочалах ма балба уж». Берий цIенойи интернатийи хьалех. Дакъа лоацаш ба: СССР МВД Керттерча политехнически управлене начальник В. И. Гадышев, СССР АПН президент М. И. Кондаков, РСФСР сердалон министра заместитель Л. К. Балясная, ВЛКСМ ЦК секретарь Л. И. Швецова, Социалистически Къахьегама Турпал, г. Москверча № 12 йолча берий ЦIен керттера лор М. Г. Контарева. Дlахьор — «Смена» яхача журнала керттера редактор, яздархо А. А. Лиханов.
22.45 — «Тахан дунен тIа».
23.00 — Искусства говзанчий. СССР халкъа артист О. Борисов.

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйранара гимнастика.
8.15 — «От худого семени». Телевизионни документальни фильма премьера.
8.35, 9.35 — Истори. 8-гIа класс.
9.05 — Дахчан тIа сурт диллар.
10.05 — СПТУ дешархошта. Литература. И. В. Гете. «Фауст».
10.35, 11.40 — Астрономи. 10-гIа класс.
11.05 — Iилмен вахари.
12.10 — Доазол дехьарча фильма экран. «Прокаженная» (ПНР).
13.40 — Исторе урокаш. Те-
14.25 — «Кердадараш». левизионни журнал.
14.30 — П. И. Чайковский.
17.15 — Тхо долча хьоашалгIа я Лысенко цIерагIа камерни квартета Украински ССР заслуженни коллектив.
17.45 — КВН. «ЧИГУ—ГНИ».
19.00 — «Нохч-ГIалгIайчен ди».
19.20 — «Фаьлгаш, фаьлгаш, Къаьнача Арбата фаьлгаш». Художественни фильм.
21.00 — «Ха».
21.40 — «Сатоссаш хьалъэхкаб». Художественни фильм.
23.05 — «Кердадараш».

РАДИО

16 МАЙ

6.40 — Керда хоамаш.
6.55 — 7.00 — Хоамаш.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — Передачай программа.
8.35—8.45 — Сийлахьча Октябра 70 шу дизара — доагIача тайпара накъадаха! «Деша тIехьа — гIулакх» (нохчий меттала).
10.15 — «Керда гIулакхаш — вахаре» (нохчий меттала).
10.35—10.40 — Реклама.
11.00 — «Къонал».
11.30 — 12.00 — «Дакъа хилар». Очерк.
12.40 — «Халкъа тIехьожам — балха тIа» (нохчий меттала).
13.00—13.15 — Капитала дунен тIа. «Бокъонаши кортамукъаленаши». Беседа (гIалгIай меттала).
15.15 — «Сихдара наькъаш».
16.00 — «Профсоюзаши вахари».
16.20—17.00 — «Кавказа Iуйренаш». Радиожурнал.
18.20—19.00 — «Музыкальни почта».

УКВ

19.00 — Беламе иллеши халхараши.
19.50 — Нохч-ГIалгIай темаех фантазеш.

17 МАЙ

7.15 — Республикански газетий обзор.
7.30 — Передачай программа.
7.35—7.40 — Хоамаш.
8.25—9.00 — «Шоана дукхаеза ашараш».
11.20—12.00 — «Илли а уллуе да». Юртбоахама къахьегамхошта музыкальни программа.
15.15—15.30 — «Ца малар вахара норма» (нохчий меттала).
16.00 — «Школьни глобус».
16.30 — 17.00 — «Къона тIехье» (нохчий меттала).
18.00—19.00 — «Иллеца доттагIал долчарна». Концерт.

УКВ

19.00 — Иллеш, ашараш, халхараш.
19.25 — Илли оал Усманов Имрана.

18 МАЙ

6.40 — «Хьалаш цхьатаора, хьахулараш тайп-тайпара». Урус-Мартановски районера корреспонденци (гIалгIай меттала).
6.50—7.00 — Хоамаш.
8.15 — Передачай программа.
8.21 — «БоагIача бесса пайда эца къахьегама ресурсех» (гIалгIай меттала).
8.31—9.00 — Iуйранара концерт.
9.15 — КПСС XXII съезда соцамаш — вахаре! «Дикалах хьахулар» (нохчий меттала).
9.30 — «Тхога язду». Каьхатий обзор (гIалгIай меттала).
9.45—10.00 — «Ленина тIехьален эргалонаши». Беседа (гIалгIай меттала).
15.15—15.45 — «Кагирхойи хан» (нохчий меттала).
16.00 — Передачай программа. Хаоттам.
16.01 — Микрофона хьалхашка я Нохч-ГIалгIай радиои телевиденеи инструментальни ансамбли цун солисташи.
16.25 — «Кердача квартире». А. Ведзижева дувцар (гIалгIай меттала).
16.40—17.00 — «Саги закони» Радиожурнал (нохчий меттала).
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — 18.40 — Реклама.

УКВ

19.00 — Илли оал Даудов Рамзана.
19.30 — Нохч-ГIалгIай ашарий концерт.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителя — 2-85-07; бехктокхама секретара — 2-84-68; отделий: партийни вахара — 2-80-12, 2-54-04; промышленностен транспортен — 2-75-81, 2-65-01; юрта бовхама — 2-47-64, 2-90-66; культура — 2-64-75, 2-75-78; письмой — 2-85-64; машинописни бюро — 2-89-51; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-80-12, 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-75-81, 2-65-01; сельского хозяйства — 2-90-66, 2-47-64; культуры — 2-64-75, 2-75-78; писем — 2-85-64; машинописное бюро — 2-89-51; корректорская — 2-89-88.

Газет арадувл шинареи ереи, шоаттеи деношка

СФ02237. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 1894.